

Καλαρρυτιώτικα Νέα

ΔΗΜΗΝΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ "Η ΠΙΝΔΟΣ" ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1991 * ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 33 * ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 Δ)ΝΣΗ: ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 3 Τ.Κ. 453 33 — ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΗΜΕΡΕΣ ΧΑΡΑΣ

ΠΑΣΧΑ ΣΤΟΥΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ

Μαλαμοφώπιστο ανοιξιάτικο πρωινό ανέτειλε στους Καλαρρυτές. Μέσα στη γαλήνη της αυγής, τα γλυκά κουδουνίσματα των ζωντανών των ξωμάχων, το λάλημα των πετεινών, τα κελαηδίσματα των καρδερινιών (στο χωριό τα καρδερίνια τα λέμε στραγαλινά) φέρνουν μια ανείπωτη χαρά στα άδυστα του είναι μας.

Οι δρόμοι, τα γκαλντερίμια γέμισαν κόσμο που ανέβηκαν από τα Γιάννινα να κάνουν Πάσχα στο χωριό. Τη χαρά που προσφέρει το πατρικό, ο Αϊ-Νικόλας, οι συγγενείς, οι χωριανοί και οι φίλοι δεν τη βρίσκουμε στα κλουβιά, που λέμε διαμερίσματα, στην πόλη. Εδώ προσφέρεται ο τόπος για διαλεκτική με τη ζωή.

Είναι γεγονός, ότι το Πάσχα στο αρχοντοχώρι μας Καλαρρυτές είναι απρόσιτο στους αμήτους. Η πραγματικότητα είναι έντονο βίωμα και εμπειρία στους μυημένους. Ο χώρος είναι μοναδικός, οι άνθρωποι καλwsυνάτοι, φιλόξενοι και νοικοκυραίοι.

Ανεβαίνουν πολλοί, θα ανέβαιναν πολλαπλάσιοι, αν υπήρχε δρόμος, χωματόδρομος ως το χωριό. Παρά ταύτα, παρά τις αντιξοότητες μεταβάσεως, πηγαίνουν πολλοί. Οι Καλαρρυτιώτες δεν αγαπούν μόνο τους Καλαρρυτές, τους λατρεύουν. Έχουν το αρχοντοχώρι τους όχι έξω απ' αυτούς, σαν ένα πολιτιστικό χώρο της Πίνδου, που ανέπτυξε πολιτισμό Ευρωπαϊκού επιπέδου στην Αργυροχρυσοχοΐα, κ.ά. και την ακτινοβόλησε στα Γιάννινα, στον Ελλαδικό χώρο, στην Ιταλία και γενικά στην Εσπερία. Στα πεδία του πολιτισμού ο δημιουργός βιώνει το εγώ του στα

μέτρα του και ζει ευτυχής.

Σ' αυτό το κεφαλοχώρι η χαρά γίνεται πιο κοντινή στους ανθρώπους πάντοτε, ιδιαίτερα τις χρονιές, όπως είναι το Πάσχα. Η χαρά που έφερε ο Χριστός μας με τη θυσία του στο Γολγοθά για να σώσει τον άνθρωπο από την αμαρτία παίρνει τις πραγματικές της διαστάσεις στο γιορτασμό της Αναστάσεως στο χωριό μας.

Στα γκαλντερίμια, στις αυλές, στα καθιστικά, δίπλα στο τζάκι, στα καφενεία συναντάς προσφιλή πρόσωπα και πλημμυρίζει η καρδιά σου χαρά.

διανυκτέρευαν στην εκκλησία και μοιρολογούσαν το Χριστό: «Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα...».

Τη Μ. Παρασκευή, το πρωί γίνεται η ακολουθία της Αποκαθλώσεως και ο στολισμός του Επιταφίου από τις κοπέλλες του χωριού με ζαμπάκια, μανουσάκια και άλλα ανοιξιάτικα λουλούδια. Το βράδυ ψέλνονται τα εγκώμια: το «Αι Γενεαί αι πάσαι», το «Η ζωή εν τάφω», και το «Άξιον εστί», και μετά γίνεται η περιφορά του Επιταφίου στο χωριό.

Πριν τα μεσάνυχτα το Μ. Σάββατο ξημερώνοντας

Κυριακή του Πάσχα γίνεται η Ανάσταση. «Δεύτε λάβετε φως» ψάλλει ο ιερέας. Διαβάζει το ευαγγέλιο της Αναστάσεως, Χριστός Ανέστη. Οι πιστοί τσουγκρίζουν κόκκινα αυγά και δίνουν το φιλί της αγάπης.

Την ημέρα του Πάσχα οι αυλές μοσχοβολούν τσίκνα απ' τα σουβλιστά αρνιά και τα κοκορέτσια, που ψήνονται με παραδοσιακό τρόπο. Το πασχαλινό τραπέζι των Καλαρρυτιών έχει αφήσει εποχή, πατροπαρά-

δοτη τάξη, νοικοκυριό, φαγοπότι, ευχές, τραγούδια σ' ένα αρχοντικό περιβάλλον από ανθρωπιά, τάξη καθαριότητα και πατροπαράδοτα έθιμα. Ακολουθούν γνήσια δημοτικά τραγούδια, που τραγουδούν με ορεινό, παλληκαρίσιο ύφος και χρώμα. Μετά χορεύουν πρώτα οι ηλικιωμένοι, ακολουθούν οι ώριμοι και τέλος τα παιδιά. Μοναδικές στιγμές! Ανοιξη στη φύση και στις καρδιές των πατριωτών μας.

Χριστός Ανέστη!

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Χριστός Ανέστη!
Η χαρά τῆς Ἀναστάσεως νά γε-
μίζει πάντα τή ζωή σας.

«ΤΑ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Εκεί που η ψυχική ανάταση ζει τα υψηλά της φτερουγίσματα είναι στις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας στον Αϊ-Νικόλα, που γεμίζει κόσμο.

Την Κυριακή των Βαΐων που παλιά τις δάφνες από το λόγγο τις έφερναν ζαλωμένες οι νύφες της χρονιάς.

Τη Μ. Τρίτη που ψέλνεται το τροπάριο της Κασσιανής.

Τη Μ. Πέμπτη όλοι παρακολουθούν την ακολουθία της Σταυρώσεως και παρακολουθούν με κατάνυξη τα Δώδεκα Ευαγγέλια. Τα παλιά χρόνια γυναίκες

Εμείς και ο τόπος μας

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ (τ. Ανκειάρχης)

ντανά και τη φύση. Σ' όλη την πλάση ένα γιορτάσι ζωής. Η ημέρα της Αναστάσεως πώς είναι δυνατόν να μη νυχτώσει! Παντού χαρούμενα μάτια, χαρούμενα χείλη, χαρούμενες καρδιές.

Η σούβλα γυρίζει κοντά στη φωτιά της αυλής του σπιτιού απ' τα παιδιά της φάμιλιας με κέφι, με χαρά, με ευθυμία, με γέλια, με τραγούδια, με ευτυχία. Η τσίκνα μοσχοβολάει τις γειτονιές. Παντού χαρές, τραγούδια, δημοτικά τραγούδια και χοροί.

Δεν είναι ουτοπία, δεν είναι όνειρο, δεν είναι χίμαιρα για να σταθούμε μπροστά στο γιορτάσι αμέτοχοι, ασυγκίνητοι, ψυχροί. Είναι χειροπιαστή βεβαιότητα, βίωμα, εμπειρία τρανταχτή με καθαρή ορατή θέση μπροστά μας. Στενόκαρδες μεμψιμοιρίες δεν έχουν εδώ θέση. Τι συλλογιέται ο καθένας, δικαίωμα του, αυτό δε μειώνει τις διαστάσεις της χαράς της Αναστάσεως. Δεν έχει καμιά σημασία ως ποιο σημείο

αυτό είναι εφικτό απ' τον καθένα.

Στη μνήμη μας έρχεται η Ωδή ή ο ειρμός «Αύτη ή κλητή και άγια ημέρα ή μία τών Σαββάτων, ή βασιλς και κυρία, έορτών έορτή και πανήγυρις έσπι πανηγύρεων, έν ή εύλογούμεν Χριστόν εις τούς αιώνας».

Ακόμη το στιχηρόν του Πάσχα: «Αναστήτω ό Θεός και διασκορπισθήτωσαν οι έχθροι αυτού και φυγέτωσαν από προσώπου αυτού οι μισούντες αυτόν» που ακούσαμε στη λειτουργία της Αναστάσεως.

Αστραπή που φωτίζει το νου και την καρδιά μας τα ανωτέρω και όλα τα αναστήσιμα ιδιαίτερα το «Χριστός Ανέστη εκ νεκρών...» που ψάλλει όλο το εκκλησίασμα κι η καρδιά δακρύζει από αγαλλίαση. Η Ανάσταση είναι νίκη της Αγάπης, της Χριστιανικής αγάπης, που είναι η μόνη που φέρνει την πραγματική ευτυχία σε όλους μας.

Χριστός Ανέστη, παιάνας θριάμβου, παιάνας νίκης, άγγελμα θριάμ-

βου, που προϋποθέτει σταύρωση, θυσία!

Ψαλμοί ανείπωτης χαράς, αιώνιας βυζαντινής μουσικής, λαμπραδιάζουν τις καρδιές των πιστών, τις συγκινούν και τις χαροποιούν.

Κυριακή της Λαμπρής, δίνουμε και πέρνουμε αγάπη και χαρά όχι μόνο απ' τις ψαλμουδιές, τους γλυκόηχους ήχους του Αϊ-Νικόλα, το ψημένο αρνί, τα χαρούμενα πρόσωπα της φάμιλιας, των συγγενών και των φίλων. Κι αυτά με τη χαρούμενη παρουσία τους μας συγκλονίζουν, μας διεγείρουν, ψυχικά, μας προκαλούν έντονα συναισθήματα.

Υπάρχει όμως, κάτι ανώτερο, αμεσώτερο, εσωτερικό, ψυχικό που μας αναγεννά. Υπάρχει μια πραγματικότητα, μια αλήθεια, μια εμπειρία που τη βρισκόμαστε όχι στο «φαίνεσθαι» στην επιφάνεια, αλλά στο «είναι», στην ουσία. Είναι το μυστήριο. Τελετουργείται στον εσωτερικό χώρο της ψυχής μας. Πρόκειται για το μυστήριο της Θείας ευχαριστίας, το Σώμα και το Αίμα του Χριστού μας, τη μεταλαβιά, που όταν την πάρουμε από τον ιερέα ζούμε την πραγματικότητα της Αναστάσεως σ' όλη της την μεγαλοπρέπεια. Τότε πλημμυρίζει ως τα βάθη η καρδιά μας από τη χαρά της Αναστάσεως. Χριστός Ανέστη!

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Χαλκογραφία Ι. Μ. Αγ. Βησσαρίωνος (Δουσίκου) και περιπέτειά της κατά την Έπανάσταση

ΤΟΥ Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ
Διευθυντή Γραφείου Τύπου
της Ιεράς Συνόδου

Η Ι. Μονή 'Αγίου Βησσαρίωνα (Δουσίκου) της Ι. Μητροπόλεως Τρίκκης και Σταγών, από τα λίγα εκτός 'Αγίου Όρους ανδρικά μοναστήρια άββα για τις γυναίκες, 25 χιλιόμετρα στα δυτικά των Τρικάλων, είναι ασφαλώς ένα από τα πιο ιστορικά και ενδιαφέροντα μοναστήρια του Ελλαδικού χώρου. Ο κτίτωρ της Μονής "Άγιος Βησσαρίων 'Αρχιεπίσκοπος Λαρίσης (1489-1541) απολαμβάνει ιδιαίτερης τιμής και θεωρείται πολιούχος των Τρικάλων και προστάτης της Θεσσαλίας: «Λαρίσης υπέρμαχος και Θεσσαλίας άτασης φρουρός και δυνως προστάτης, 'Ελλάδος τε καύχημα και των 'Ηπειρου άκουσμα και το της Τρίκκης τείχισμα»¹. Από το ιερό λείψανό του σώζεται η τιμία κάρα του, πηγή αγιασμού των πιστών που φυλάγεται στη Μονή και έχουν σημειωθεί πολλά θαύματά της². Εκτός από την πλούσια ιστορία του, το μοναστήρι παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον από πλευράς αρχιτεκτονικής, αλλά και ιστορήσεως (οι θαυμαστά τοιχογραφίες του Καθολικού έχουν καθαριστεί και φάνηκε όλη η όμορφιά τους).

Είναι χαρακτηριστικό ότι ο άειμνηστος 'Αναστάσιος 'Ορλάνδος στη μνημειώδη «Μοναστηριακή 'Αρχιτεκτονική» του αναφέρει συχνά τη Μονή Δουσίκου περιγράφοντας τα διάφορα μοναστηριακά κτίσματα³, ενώ οι τοιχογραφίες θεωρούνται έργα του Τζιόρτζη του Κωνσταντινουπόλεως (1557), τόν όποιο έχουν τατίσει (Γ. Βελήνης) με τόν Ζώρη τόν Κρήτα και τόν αποδίδουν κ.ά. ιστορήσεις κρητικής τέχνης τήν Ιδια εποχή (1552-1560) σέ άλλα μοναστήρια της περιοχής (Μετεώρων)⁴. Πολύ άξιόλογο είναι τό Ξυλόγλυπτο τέμπλο, από τά ωραιότερα της Θεσσαλίας, έργο (1767) «Κωνσταντίνου και τού αδελφού μακαρίτου Μιχάλη και Ξαδέλφρων Δημήτρη και Γεώργη εκ χωρίου Λινοτάπι»⁵, είναι μία περίτεχνη σύνθεση με «πουλιά, κλαδιά, άνθη, σπαφίλια, καρπούς, θηρία, φιδία»⁶.

Γενικά, ή Μονή έχει «σημαντική συλλογή έργων Ξυλόγλυπτικής, άργυροχόας και χρυσοκεντητικής, εικόνες, μικρό αριθμό χειρογράφων»⁷. Είναι προσκνημία, τις εποχές πού ο καρός τό επιτρέπει, γιατί τόν χειμώνα τό πιάνει δυνατό κρύο (οι γυναίκες έχουν τή δυνατότητα να μένουν σέ κτίσμα έξω από τόν περιβόλο) και στήν πανήγυρη τού συρρέουν πιστοί από όλόκληρο τόν θεσσαλικό χώρο. Τό μοναστήρι είναι άββατο κατ' έπιταγήν τού 'Αγίου Βησσαρίωνα, πού έγραψε στή διαθήκη του (1535), πού επικύρωσαν οι διάδοχοί του Νεόφυτος (1541), Θεοφάνης (1577), Διονύσιος (1594), Μελέτιος (1740), Μελέτιος ο Χίος (1770), 'Ανανίας (1838) κ.ά.⁸.

«...και κοινόβιον ελκινέστατον και άδολον αυτό κατέστησε, και έβεβαίωσε τού μένειν άπαρτοίητον και άσάλευτον, λεγόμενον τε όμοι και πραττόμενον, ως τά λοιπά καθαρά τε και άμυγή Κοινόβια, μηδένος τό ούδοπωσιόν παρενοχλούμενον ή παροραίμενον τών της Μονής μοναχών ή άλλων. Μετά γούν τήν τελείαν αυτού και τών έν αύτφ πάντων άνάτησιν, παρατίθημι αυτόν και τά παρ' αύτφ και έν αύτφ έν ταίς χειρί τού Κυρίου ήμών 'Ιησοφ Χριστού και Σωτήρος Θεού, οφ και τού όνόματος πεπλούτικέ τε τήν κλήσιν, φρουρείσθαι τε και αύξέσθαι έτι και έτι ύπ' αυτού»⁹.

Λίγο πριν τήν Έπανάσταση οι Πατέρες της Μονής είχαν παραγγείλει στους Καλαρύτες μία χαλκογραφία της με τό επιβλητικό πανόραμα της και τή λιτανεία τού 'Αγίου Βησσαρίωνα, για να έκτυπώνεται και να προσφέρεται στους προσκνητές της ως άναμνηστικό, όμως εξαιτίας τών έπαναστατικών γεγονότων, πού άκολούθησαν, ή χαλκογραφία είχε πολλές περιπέτειες, όσπου να φθάσει στή Μονή (όπου και σήμερα βρίσκεται μετά τήν άνεύρεσή της στα ύπογεια τού 'Επισκοπείου της Ι. Μητροπόλεως Τρίκκης και Σταγών από τόν σημερινό Ποιμενάρχη της Σεβ. κ. 'Αλέξιο)¹⁰.

Στόν Ιστορικό Κώδικα της Μονής Δουσίκου (σ. 522), έχει καταστρωθεί αντίγραφο επιστολής, ή όποία στάλθηκε από τούς Καλαρύτες πός τόν μοναστήρι λίγο πριν ξεσπάσει ή Έπανάσταση τού 1821, στις 20 Σεπτεμβρίου 1820 και ήταν γραμμένη από τούς επιστάτες, «όπου τούς έδιέταξεν τό Μοναστήριον Δουσίκου διά να κάμουν τό χάλκωμα και να τυπώσουν τές χάρτες διά τό Σχέδιον τού Μοναστηρίου», πού μάς διαφωτίζει με ενδιαφέρουσες λεπτομέρειες για τήν κατασκευή της χαλκογραφίας. Τήν έκδίδομε στή συνέχεια ολόκληρη, με τήν όρθογραφία της¹¹:

«Νούμερον κγ^{ον} Βενετίας χαλκογραφία.

Γράμμα 1820. Από τούς επιστάτες από Καλαρύτας όπου τούς έδιέταξεν τό Μοναστήριον Δουσίκου διά να κάμουν τό χάλκωμα, και να τυπώσουν ταίς χάρταις διά τό Σχέδιον τού Μοναστηρίου:

Τήν ήμετέραν Πανοσιότητα ως εικός προσκυνούμεν άσπαζόμενοι τήν 'Αγίαν ήμων δεξιάν.

Έν φ' πού καιρού έπροσμέναιμεν να λάβωμεν μίαν άπόκρισιν σας εις τό γράμμα μας 3: 'Οκτωβρίου: 1817: και δέν έλάβομεν έως οφ ή Πατήρ Ζωσιμάς ήλθεν έδώ με τόν 'Άγιον¹² και ούτε αυτός μάς ήφερε καμία άπόκρισιν σας περί τών έξόδων της χαλκογραφίας της με όρνιδίαν σας γενομένη¹³. Λοιπόν τά έξοδα αυτά ήκολούθησαν και είναι εις βάρος μας σχεδόν τώρα και χρόνους δύο ήμισυ, ζητούντες δέ παρ'α τού Πανοσιωτάτου Κύρ Ζωσιμά να τά λάβωμεν, αυτός μάς έλεπε ότι δέν ήμπορεί να κάμη μίαν ταυτήν άπόφασιν χωρίς της 'Αποφάσεως της Κοινότητος τού Μοναστηρίου, και ούτως άπερασίσθη κοινώς¹⁴ να έπιστρέψη αυτός εις τό Μοναστήριον όμοι με τούς 'Αδελφούς μας διά να τού μετρήσετε αυτού αυτήν τήν μικράν ποσότητα τών έξόδων, λοιπόν παρακαλούμεν σας μη μάς λείψετε και ταύτην τήν φοράν, ότι έξ αιτίας τών καιρικών περιστάτικών εύρισκόμεθα εις μεγάλην Έλλειψιν, και άν θέλετε να έλθη ή χαλκογραφία έδώ διοριστέ μας με γράμμα σας και ήμεις ακολουθοϋμεν. Ταύτα μέν συντόμως, αί δέ εύχαι σας είπασαν μεθ' ήμών.

Καλαρύταις τη 20: Σεπτεμβρίου: 1820.

Τής ήμετέρας Πανοσιότητος δούλοι σας ταπεινοί

Γεώργιος και αδελφός Λάμπρου.

Με τόν κύρ Ζωσιμάν σας στέλλομεν και τούς έναποληφθέντας χάρτας τόν 'Αριθμόν 259: διακοσίας πενήντα ένένα και λάβετέ τους. 'Ημεις εκρατήσαμεν μόνον τέσσαρας έδώ.

Ταίς Πανοσιωτάτοις και εύλαβεστάτοις επιτρόποις και πατράσιν Σεβασίμς Μονής Δουσίκου προσκνηνώς. Είς Μοναστήριον Δουσίκου».

Ακολουθεί (Ιστορικός Κώδικας Ι. Μ. Δουσίκου, σ. 523) ό λογαριασμός με τά έξοδα. Στίς γραμμές του κατοπτρίζεται ή διαδρομή πού άκολούθησε ή μεταφορά της χαλκογραφίας από τή Βενετία όπου τυπώθηκε ως τούς Καλαρύτες (όδικώς μέχρι τή Νεάπολη και από εκεί διά θαλάσσης μέσω Βαλέττας στήν 'Ηπειρο) και πού τά έξοδά τους όφειλε τό μοναστήρι στους άδελφούς Λάμπρου:

«Νούμερον κγ^{ον} Βενετίας:

Κατάστιχον τών έξόδων διά τήν χαλκογραφίαν

Η Σεβασμία Μονή Δουσίκου

εις τούς αὐταδέλφους Λάμπρου εις κόστος τού χαλκώματος να δώση

από τούς 1817: εις Νεάπολιν δουκάτα

και 300 χάρτες τύπος και χαρτί προς

γροσ. 15

45

Ξόδα

γρ. 90

30

250

9.20

Δουγ'άνα¹⁵ εις Βαλέτταν φορτικά¹⁶

έως έμβάρχου και προβίζιων

Ναύλον έως και τό σκάλωμα

3

204.20

τά όποία Δουκάτα 204.20 προς γρόσια

στό Δ κατά τά σημερινα κάμβια¹⁷ στήνον

έτερα έξοδα από τό σκάλωμα έως 'Ιωάννινα

γρ. 1225.8

Σκαλιώτικα από τό σκάλωμα και γεφυριώ-

τικά Ιωαννίνων

20.20

12

26.20

'Αγώνι έως 'Ιωάννινα

4

γρ. 1251.28

Κάματος¹⁸ εις αυτά διά 2 1/2 χρόνους προς 12%

375.12

γρ. 1627

Κάτω από τόν λογαριασμό ό Σκευοφύλαξ Χατζή Γεράσιμος έχει σημειωμένα τά έξής πολύ κατ'αποστολή για τήν περιπέτεια της χαλκογραφίας πού έξ αιτίας της Έπανάστασεως δέν είχε φθάσει ως τό 1858 στο μοναστήρι [τότε 'Ηγούμενος ήταν ό Κυπριανός (5 'Οκτ. 1852 - 6 'Ιαν. 1864)]¹⁹:

Η σφραγίδα της Ι. Μ. Δουσίκου

«Πρός τούτους περί τόν άνωτέρω λογαριασμόν άγνωστοίμεν τί έκαμνεν τού τότε καιρού οι μακαρίτες Πατέρες μας με τά τών επιστολών τών άπ' Καλαρύτες, διότι παντού έγινε ή άποστασία²⁰, τούτο και μόνον έμάθαμε μετά βεβαιότητος εις τούς 1858: ότι ήλθον δύο παιδιά από Κρανιά και μάς είπαν διά στόματος ότι τό χάλκωμα της χαλκογραφίας εβρίσκειτο έως τήν σημερινήν εις τό Πατρατόν επί τιμής άνθρώπου και θέλει να στείλει άσφαλώς και μάς έδωσαν ύπόσχεσιν τά παιδιά να γένουν έγγραφαί ές εκείνον τόν θεοφοβούμενον άνθρώπον να μάς τό φέρουν άσφαλώς. Και έπειτα να τού κάμωμεν εκείνον τόν άνθρώπον τήν άπάντησιν και εύχαριστήσιν».

Παρά τίς έπισταμένες ξεινές μας στή μονή Δουσίκου, στή Μητρόπολη Τρίκκης και στα Μετέωρα δέν μπορέσαμε να βοήθμε κανένα άντίπατο από τά προεπαναστατικά έκείνα τυπώματα της χαλκογραφίας. Ούτε ή άειμνηστη Ντόρη Παπαστράτου στό δίτομο έργο της για τίς χαλκογραφίες της περιόδου 1665-1899 αναφέρει ή δημοσιεύει τίποτε, παρ'ό μόνον μιν νατουραλιστική λιθογραφία τού 'Αγίου Βησσαρίωνα τού δ' τέταρτου τού 19ου αιώνα²¹.

Συνέχεια στην 3η σελίδα

Γράφουν για τα πεντάχρονά μας

24. Βλ. δι. παρ., σσ. 514-518.

Προς

τη Δ/ση της εφημ. «Καλαρρυτιώτικα Νέα»

Πατριωτικό Σύνδεσμο Καλαρρυτιών «Η Πίνδος»

Γιάννινα

Με τή συμπλήρωση πέντε χρόνων έκδοσης των «Κ.Ν.», παρακαλώ να μου επιτραπεί να ευχαριστήσω θερμά για τήν ανελλιπή ευγενική αποστολή σε όλο αυτό τό διάστημα της πολύ αξιόλογης αυτής εφημερίδας και να συγχαρώ όλους τους παράγοντες, ιδιαίτερα δε τόν αγαπητό φίλο κ. Ιωάννη Γ. Θεοχάρη, τόν λόγιο Λυκαίωρχη, για τήν ουσιαστική πνευματική προσφορά της και μάλιστα τήν εμμομή της στήν ελληνορθόδοξη παράδοσή μας και καλλιέργεια στους αναγνώστες της της εθνικής μας αυτοσυνειδήσεως.

Μέσα στον παραπαίοντα, εριατικό και αυτοκαταστρεφόμενο κόσμο μας, κάθε φύλλο των «Κ.Ν.» είναι και μια ανάσα πνευματικής δροσιάς. Καλαίσθητο, επιμελημένο, προσφέρει πάντοτε ενδιαφέροντα ύλη και γενικού, κυρίως όμως τοπικού χαρακτήρα. Η μόνη παρατήρησή μου πού τήν κάνω με πολλή αγάπη, είναι γιατί έχει υιοθετηθεί τό μονοτονικό πού αν σε άλλα έντυπα μπορεί να τό αντιπαρέλθει κανείς, εδώ είναι ένα πρόβλημα. Φαντάζομαι ότι θα οφείλεται σε τεχνικούς λόγους. Πού μας πάνε επί τέλους;

Δεχθείτε προς τούτους τις πιο εγκάρδιες ευχές μου για συνέχιση και ευόδωση της ωραίας προσπάθειάς σας για πολλά - πολλά χρόνια. Σε ένδειξη της αγάπης μου σας στέλνω τό μελέτημά μου «Χαλκογραφία Ι. Μ. Αγ. Βησσαρίωνος (Δουσίκου) και περιπέτεια της κατά τήν Έπανάσταση», τό οποίο παρακαλώ, εφ' όσον τό δημοσιεύσετε, να γίνει αυτό με τό πολυτονικό σύστημα (νομίζω ότι μπορεί να φωτοτυπηθεί).

Με ξεχωριστή τιμή

Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Διευθυντής Γραφείου Τύπου Ιεράς Συνόδου

Αθήνα, 10.2.91

* * *

Ν. Ηράκλειο, 20.3.91

Αγαπητέ Κύριε Θεοχάρη

Τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα», ή σημήν και πλούσια σε περιεχόμενα εφημερίδα των Ξηνητεμένων Καλαρρυτινών, αποτελεί αδιάσπαστο τεκμήριο του γεγονότος ότι ή πανέμορφη υπαίθρος της χώρας μας υπομένει και μας καρτερεί. Όλοι εμείς, οι καταραμένοι της φτώχειας και οι πονεμένοι των διωγμών, κρυφά ή δεδηλωμένα, νοσταλγούμε τήν ανασύνδεσή μας με τή γενέθλια γη. Στο χώμα της να ξεψυχήσουμε, στον κόρφο της να βρούμε τή στερήν μας παρηγοριά σαν τα δαμένα παιδάκια «που όλη τή μέρα κλάψαν ή αποστάσαν». Στην καρδιά μας σιγοκαίει ή φλόγα απ' τό καντήλι του πολιούχου του χωριού μας.

Όσο μεγαλύτερες είναι οι πόλεις ενός κράτους τόσο πιο έρημη είναι ή χώρα του² τόσο πιο εξαθλιωμένος είναι ο πληθυσμός του, τόσο πιο άτυχος είναι και ο πολιτισμός του. Όμως εμείς έχουμε ακόμη φρομή. Το δείχνει ο λαός μας, τό μαρτυρούν οι πολυάριθμες εφημερίδες των συλλόγων των Ξηνητεμένων χωριών μας.

Δόξα στα χωριά μας, έστω κι ερημωμένα! 'Υμνος στα βουνά μας, όσο θα γεννούν καθάρους Έλληνες και ορθούς πατριώτες! Τα κοροφοβούνια είναι ή πηγή κάθε φυλής καθάριας». Δόξα στην Πίνδο, τή ραχοκοκαλιά της Ελλάδας!

Η εφημερίδα του χωριού μας είναι ένα πρότυπο προς μίμηση. Και συ, φίλατε Πάννη, ο εμπνηχτής της. Μαζί με τις θερμές ευχαριστίες μου δέξου και τα θερμά συγχαρητήριά μου για τήν όλη σου συγκρότηση και τήν πατριωτική σου προσφορά!

Φιλικά,ότα

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΓΕΩΡΓΟΒΑΣΙΛΗΣ

Διδάκτωρ Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Μονάχου

ΤΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ «ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ» ΓΟΗΤΕΥΟΥΝ

Η Κυριακή των Βαΐων 31-3-91 ήταν μια ξεχωριστή μέρα για δεκάδες παιδιά του Χορευτικού μας Ομίλου. Ήταν ή «πρώτη» τους επάνω στο «σενίδι», στήν πίστα. Πήραν τό βαπτισμό, ένώσαν τις πρώτες αγονίες και καρδιοχτύπια βγαίνοντας μπροστά σε τόσο κόσμο, κάτω από τό φως των προβολών αλλά και τήν αγάλλιση όταν οι όμορφες προσπάθειές τους επιβεβαιούνταν από χιλιάδες χειροκροτήματα.

Η καθιερωμένη ανοιξιάτικη εκδήλωση τού Λαογραφικού και Χορευτικού μας Ομίλου «ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ» σκοπό έχει να παρουσιάσει τή δουλειά των παιδιών κυρίως τμημάτων του Ομίλου.

Στη γεμάτη αίθουσα του «Παλαδίου» 250 παιδιά του Ομίλου χάρισαν όμορφες, συγκινητικές στιγμές και απόκτησαν πρωτόγνωρες εμπειρίες.

Οι άξιοι συνεργάτες - δάσκαλοι του χορευτικού κ.κ. Γιώργ Παπαχρηστοδούλου και Ξενοφών Παπαγιάννου έδωσαν αδρά δείγματα της προσεγμένης και επιμελημένης δουλειάς τους πού με μερικά δημιουργούν. Έδωσαν τό προσωπικό τους στίγμα, τήν προσωπική τους σφραγίδα κι αυτό είναι σημαντικό για κάθε έργο.

Η πληθώρα και ή ποικιλία των χορών, οι πανέμορφες και μοναδικές στολές είναι πάντα αναπόσπαστο στοιχείο κάθε εμφάνισης του Ομίλου «Καλαρύτες». Μπράβο!

Χαλκογραφία Ι. Μ. Αγ. Βησσαρίωνος

Συνέχεια από τη 2η σελίδα

Όπως φαίνεται, τά πρώτα έκείνα αντίτυπα καταστράφηκαν είτε από τήν πολικαρία (πάνω από τρεις δεκαετίες) είτε από κάποιο συμβάν κατά τήν Έπανάσταση, ενώ ή χαλκογραφία δέν πρέπει να έναντιωθήκε, άν κρίνουμε και από τήν άριστη κατάστασή στήν όποια σώζεται ή πλάκα της.

'Αντίθετα ή χαλκογραφία τού Μεγάλου Μετεώρου και τών γύρω μοναστηριών τού 1782, —χαραγμένη μάλιστα στα Μετέωρα, πού σώζεται επίσης ή πλάκα τους—, τυπώθηκε πολλές φορές, τό 1882 έγινε λιθογραφία και άναπαράγεται τά τελευταία χρόνια με τήν τεχνική της offset³. Αυτή ήταν ή τύχη τών δύο χαλκογραφιών θεσσαλικών μοναστηριών, πού γνωρίζομε.

Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

1. Τ. 'Αθ. Γριτσοπούλου: «Βησσαρίων ό Β' 'Άγιος, Μητροπολίτης Λαρίσης», Θρησκευτική και 'Ηθική 'Εγκυκλοπαίδεια, 3(1963), στ. 852-854, όπου και ή παλαιότερη βιβλιογραφία.

2. Βλ. Μητροπολίτου Τρίκκης και Σταγών Διονυσίου: «Άγιος Βησσαρίων» (Δουσίκου), 'Αθήνα 1966, σσ. 65-73.

3. Βλ. Δημ. Ζ. Σοφιανού: 'Ιστορικά σχόλια σέ επιγραφές, επιγράμματα, χαράγματα και ένθymiσεις της Μονής Δουσίκου. Συμβολή στήν ιστορία της Μονής. 'Αθήνα 1984 (άνάπτυ από τόν α' τόμο, 1984 τών «Μεσαιωνικών και Νέων 'Ελληνικών»).

4. Βλ. 'Αναστασίου Κ. 'Ορλάνδου: Μοναστηριακή 'Αρχιτεκτονική, δεύτερη έκδοση ηΐξημένη, 'Αθήνα 1958, σσ. 25, 29 (εικ.), 35, 138.

5. Βλ. Φοίβου 'Ι. Πιομπίνου: 'Ελληνες 'Αγιογράφοι μέχρι τό 1821, δεύτερη έκδοση άναθεωρημένη και συμπληρωμένη, 'Εταιρεία 'Ελληνικού Λογοτεχνικού και 'Ιστορικού 'Αρχείου, 'Αθήνα 1984, σσ. 126 και 389.

6. Πηβλ. Τρίκκης Διονύσιο, δι. παρ. σελ. 22. Σπύρου Κοκκίνη: Τά μοναστήρια της 'Ελλάδος ('Οδηγός - 'Ιστορία - Θησαυροί - Βιβλιογραφία), Βιβλιοπωλείον της «Έστιας» 1976, σσ. 30-31.

7. Πηβλ. Τρίκκης Διονύσιο, δι. παρ. σελ. 22.

8. Πηβλ. 'Εθνικής Τράπεζας της 'Ελλάδος: Νεοελληνική Χειροτεχνία, 'Αθήνα 1969, σελ. 308.

9. Βλ. Τρίκκης Διονύσιο, δι. παρ. σσ. 78-79.

10. Πηβλ. δι. παρ., σελ. 76.

11. Φαίνεται ότι είχε μεταφερθεί στή Μονή Δουσίκου παλαιότερα, ίσως επί Τρίκκης Διονυσίου, μελετητή της 'Ιστορίας της Μονής, για να έκτυπωθεί, χωρίς όμως να συμβεί αυτό, άρ'ού δέν βρέθηκε κανένα αντίτυπό της.

12. Θερμές ευχαριστίες εκφράζομε και από της θέσεως αυτής στόν Παν. Καθηγούμενο της Ι. Μ. 'Αγίου Βησσαρίωνος (Δουσίκου) 'Αρχμ. 'Ιγνάτιο, πού μάς επέτρεψε να μελετήσουμε τόν Ιστορικό κώδικα τού μοναστηριού.

13. Προφανώς έννοεί τήν Τιμία Κάρα του.

14. 'Ορνιδία = έντολή, διαταγή.

15. Με άπόφαση της μοναστικής κοινότητος.

16. Βαλέττα = Βαλέττα της Μάλτας.

17. Δουγ'άνα = Τελωνείο.

18. Φορτικά = φορτωτικά.

19. Κάμβια = συναλλάγματα.

20. Κάματος = τό κόπιμα.

21. Βλ. Σοφιανού, δι. παρ., σελ. 69.

22. 'Αποστασία = Έπανάσταση.

23. Βλ. Ντόρης Παπαστράτου: Χάρτινες Εικόνες. 'Ορθόδοξα θρησκευτικά χαρικάτα 1665-1899, τόμος Ι, 'Αθήνα 1986, σελ. 200.

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Ός γνωστόν τόν Αύγουστο 1988 ιδρύθηκε στους Καλαρύτες ο ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΧΟΡΤΟΝΟΜΗΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ τού οποίου τό Καταστατικό εγκρίθηκε από τό Πρωτοδικείο Ιωαννίνων.

Αφορμή της πρώτης σκέψεως ίδρύσεως τού Συνεταιρισμού ήταν τα δημοσιεύματα της εφημερίδας των Ιωαννίνων «Πρωινός Λόγος» 26 & 27/11/1987 στα όποια υποστηρίζονταν ότι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών Παιωνίου μπορεί να χάσουν τα χωράφια τους στα χωριά λόγω εγκατάλειψης και διαμωνής των στήν πόλη.

Μετά από πολλές συζητήσεις και συσκέψεις μεταξύ συγχωριανών μας πού έχουν χωράφια στους Καλαρύτες, αποφασίστηκε ή ίδρυση τού Συνεταιρισμού με στόχο τήν παραγωγική και οικονομική αξιοποίηση των χωραφιών Καλαρρυτιών στις θέσεις Λιβάδι, Σελίστι, Πουλιάνα.

Σκοποί τού Συνεταιρισμού είναι: α) Εμβολιασμός αγρών καρποφόρων δένδρων. β) Φύλαξη θηραμάτων. γ) Αγελαδοτροφία. δ) Καλλιέργεια αρωματικών φυτών. ε) Χορτοκοπή κατά τήν περίοδο της χορτοκοπής όπως έχει καθοριστεί με τήν πράξη 26/1976 της Κοινότητος τήν εποχή μάλιστα πού τρέφονταν οι κόπια 250 γελάδια και 450 άλογα.

Τά έξοδα τού Συνεταιρισμού θα διατίθενται για κοινωφελή έργα στους Καλαρύτες.

Ο Συνεταιρισμός είχε ειδοποιήσει τόν Πρόεδρο της Κοινότητας και τό 1989 και τό 1990 ότι σκόπευε να κάνει χορτοκοπή στο Λιβάδι. Όμως ο Πρόεδρος, αγνοώντας τις προειδοποιήσεις τού Συνεταιρισμού και αντίθετα σε κάθε έννοια δικαίου ιδιοκτησίας και εθιμικού δικαίου, επέτρεψε σε αγελαδοτρόφους τή βόσκηση με συνέπεια να μη γίνει ή χορτοκοπή και ο Συνεταιρισμός να χάσει τουλάχιστον 5,5 εκατ. δρχ. έξοδα από τα χωράφια του.

Ο Συνεταιρισμός μας με αγωγές κατά τού Προέδρου γ' αυτή τή ζημία ζητά αποζημίωση. Αναμένεται ή άπόφαση τού Δικαστηρίου

Αριστοτέλης Βαλαωρίτης

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

την παραμονή της μάχης της Αλαμάνας

Ήτανε νύχτα. Τα βουνά, οι λαγκαδιές, τα δένδρα, οι βρύσες, τ' αργιολούλουδα, ο ουρανός, τ' αγέρι, στέκουν βουβά ν' ακούσουν την προσευχή του Διάκου. — Όταν η μαύρη ή μάνα μου, εμπρός σε μίαν εικόνα, Πλάστη μου, μ' εγονάτιζε με σταυρωτά τα χέρια και μώλεγε να δεηθώ για κειους, που το χειμώνα σα λύκοι ετρέχαν στα βουνά με χιόνια, μ' αργιοκαίρια, για να μη ζούνε στο ζυγό, ένιωθα τη φωνή μου να ξεφυγίχεται στα χείλη μου, εσπάραζε η καρδιά μου, μου ετρέμανε τα γόνατα, σα να 'θελε η ψυχή μου να φύγει με τη δέηση από τα σωθικά μου. Ύστερα μούλεγε κρυφά να Σου ζητώ τη χάρη και να μ' αξιώσης μια φορά ένα σπαθί να ζώσω και να μην έρθη ο θάνατος να μ' εύρη να με πάρη, πριν πολεμήσω ελεύθερος, για Σε πριν το ματώσω. Πατέρα παντοδύναμε, άκουσες την ευχή μου; μου φύτεψες μέσ' την καρδιά αγάπη, πίστη, ελπίδα, έδωκες μια αχτίδα Σου αθέρα στο σπαθί μου και μου 'πες: Τώρα πέθανε για Με, για την Πατρίδα. Έτσι εμείς είμαι, Πλάστη μου! Λίγες στιγμές ακόμα και σβήνουνται τ' άστρα Σου για με. Για με θα σκοτειδιάσει τ' όμορφο γλινκοχάρσρα. Θα μου κλειστή το στόμα, που εκλεηδούσε στα βουνά, στη ρεματιά, στη βρύση; θα μαραθύνει τα πένια μου. Αραχνασμέν' η λύρα, που μου ήταν αδερφοποιητή και όπου μ' έμε στη φτέρη αγκαλιασμένη επλάγιαζε, τώρα θα μείνη στείρα και τ' άψυχο κουφάρι της θα να βογγάνη τ' αγέρι. Όλα τ' αφήνω με χαρά, χωρίς ν' αναστενάξω. Και το 'χω περηφάνεια μου, που εδιάλεξες εμένα αυτήν την έρημ την πορεία με το κορμί να φράξω. Ευχαριστώ Σε, Πλάστη μου! Δε θα χαθούν σπαρμένα και δε θα μείνουν άκαρπα τ' άχαρα κόκκαλά μου. Ευλόγησέ τηνε τη γη, όπου θα μ' αγκαλιάσει και στοίχειωσε κάθε σπειρά από τα χώματά μου, να γένη αδιάβατο βουνό το μνήμα του Θανάτου. Θε μου! Ήμερσάσε τηνε την αυριανή τη μέρα! Θα μας θυμάτ' η Αρβανιτιά και θα την τρα' η ξήλεια. Θα χλμιντρανέ τ' άλογα, θα καίνε τον αγέρα με τ' άγρια τα χνώτα τους γκέικα καριοφιλία, θα γίνουν πάλι τα Θεομιά λαιμαργία καταβόθρα. Χιλιάδες ήρθαν θεοιστά και Χάρος οροτόμος, μονοκρίζουν, φοβερίζουνε, πως δε θα μείνη λώθρα σ' αυτήν τη δύστυχη τη γη, φωτιά, δρεπάνι, τρόμος. Κι εμείς θα πάμε με χαρά σ' αυτόν τον καταρράχτη. Επάνωθ' μας θα 'σαι Σου, και τα πατήματά μας θα να 'χουμε για στρίγγιμα τη φοβερή τη στάχτη, πώμεινε σπιθ' ακοίμητη βαθιά στα σωθικά μας. Δυνάμωσέ μας, Πλάστη μου! Για ν' ακουστή στη Δύση, πως δεν απονεχρώθηκε και πως θ' ανθοβολήση τώρα με τα Μαγιαπριλα η δουλωμένη χώρα.

Ευλογημέν' η ώρα!

Έσκηνη' ο Διάκος ως τη γη, έσφιξε με τα χείλη και εφίλησε γλικά γλικά το πατρικό του χώρα. Έβραζε μέσα του η καρδιά και στα ματόκλαδά του Καθάριο, φωτιστόλουστο, ξεφύτρωσ' ένα δάκρυ... Χαρά στο χόρτο πώλαχε να πιη σε τέτοια βρύση. Πλαγιάζει ο λεονταρόψυχος! Τα νιάτα, η θωριά του, τ' αστέρια βλέπουν με χαρά και κάπου κάπου αφήνουν κρυφά το βόλο τ' ουρανού για να διαβούν σμά του. Μοσχοβολάει τριγύρω του και τον σφιχταγκαλιάζει στον κόρφο της η άνοιξη, σα να 'τανε παιδί της! Χαρούμενα τα λούλουδα φιλούν το μέτωπό του χάνει με μιας την ασχημιά και την ταπεινοσύνη ο έρμος ο αζώπρος, η ποταπή η λαβάνα, γλικάινει το χαμαίδρο, στον χαμαιλειού τη ρίζα αποκοιμείται ο θάνατος και το περιπλοκάδι, που πάντα κρύβεται δειλό και τ' άπλετο κορμί του αλλού στυλώνει το φτωχό, δυναμωμένο τώρα τρελλό, περηφανεύεται και θέλει να κλαρώση στ' ανδρειωμένο μέτωπο για ν' ακουστή πως ήταν στη φοβερή παραμονή της μάχης τριγύ' ασ' τα μαλλιά του.

Πλαγιάζει ο λιονταρόψυχος! Τον ύπνου του οι ώρες όσο κι αν φύγουν γρήγορα, μεστόιχο θα γένουν ν' αποστομώσουν το θολό, τ' αργιωμένο κύμα του χρόνου που μας έπνιξε. Μ' εκείνην την ρανίδα πώστας' από τα μάτια του θα ξεπλυθή η μαυράδα, που ελέωρης της μοίρας μας το νεκρικό δεπτερί. Ο Διάκος στο κρεβάτι του, ζωσμένος τη φλοκάτη, σαν απτός μες στη φωλιά, ολάνεο ένα γένος έλκωθ' εκείνην την βραδιά. Όταν προβάλλ' η μέρα, θα νάβουν τ' απτόπουλα με τροχισμένα νύχια, με θερμειμένα τα φτερά, ν' αρχίσουν το κινήγι... Πλάστη μεγαλοδύναμε! Αξιώσέ μας όλους, πριν μας σκεπάση η μαύρη γη, στα δουλωμένα πλάγια να κοιμηθούμε μια νυχτιά τον ύπνο του Θανάτου!

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Στον τόπο μας με τους ανθρώπους μας

ΤΟ ΜΑΡΤΙΣΙ

Ο μαρτιάτικος ήλιος καίει και μαυρίζει. Ο λαός μας παλιά ήθελε τα κορίτσια άσπρα με κόκκινα μάγουλα. Είναι γνωστή η λαϊκή ρήση: «Οπόχει κόρη ακριβή, το Μάρτη ο ήλιος μην την ιδεί».

Έτσι τα μεγάλα κορίτσια φορούσαν την πρώτη Μαρτίου το μαρτίτιο ή Μάρτη. Αυτό είναι μια κλωστή άσπρη και κόκκινη στριμμένη. Το είχαν δεμένο γύρω απ' τον καρπό του χειριού, στο λαιμό ή στα δάχτυλα του χειριού. Το φορούσαν όλο το μήνα και στο τέλος το βγάζαν και το κρεμούσαν στα δέντρα, όπου το έπαιρναν τα πουλιά να κτίσουν τη φωλιά τους ή στις τριανταφυλλίες για να κάνουν τα κορίτσια μάγουλα κόκκινα σαν τα τριαντάφυλλα.

Το έθιμο είναι Βυζαντινό και κρατιέται μέχρι τις ημέρες μας. Την αρχή του την έχει στην Ελληνική αρχαιότητα. Τότε, όσοι μετείχαν στα Ελευσίνια Μυστήρια, οι γνωστοί μύστες, έδεναν γύρω από το δεξιό χέρι και το αριστερό πόδι μια κλωστή. Δεν γνωρίζουμε τι συμβολική σημασία είχε, έχουμε ορισμένες μαρτυρίες πως οι αρχαίοι φορούσαν κλωστές κόκκινες ή άσπρες για να φεύγει απ' αυτούς το κακό.

Χιλιάδες χρόνια και τα έθιμα του πονεμένου λαού μας κρατούν σε πείσμα της χιονοστιβάδας του ψευτομοντερνισμού, που δεν κατάφερε ούτε καταφέρει να αποχρωματίσει Εθνικά το Γένος μας.

Η λέξη έθιμο προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη έθιμον < έθω (= συνήθειω). Έτσι έθιμο δεν είναι τίποτε άλλο παρά συνήθεια της κοινωνικής ζωής, που μορφοποιήθηκε από την παράδοση από γενιά σε γενιά και έχει υπερατομικό χαρακτήρα. Τα έθιμα του λαού μας είναι άπαιμπλα και μαρτυρούν τον όμορφο ψυχικό κόσμο και τον ενάρετο χαρακτήρα του. Όλα αυτά δεν είχαν τυτικό γνώρισμα μόνο, αλλά βιωματικό. Σήμερα τα έθιμα του λαού μας διαβάλλονται από το λίκνα του μοντερνισμού, που παρὰ τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις των απαισιόδοξων, ζουν απ' το λαό μας και μαρτυρούν την ιστορική πορεία χιλιετιών αγώνων, θυσιών κι αξιοπρέπειας.

ΤΟ ΠΑΣΧΑ

Η λέξη Πάσχα και Πάσκα είναι εβραϊκή και σημαίνει διάβαση, πέρασμα. Είναι γιορτή των Εβραίων σε ανάμνηση της εξόδου τους από την Αίγυπτο.

Για μας τους Χριστιανούς είναι μεγάλη χριστιανική γιορτή σε ανάμνηση της Αναστάσεως του Χριστού.

Το Πάσχα είναι εορτή κινήτη και εορτάζεται την πρώτη Κυριακή μετά την πανσέληνο της εαρινής ισημερίας. Τις περισσότερες φορές πέφτει τον Απρίλιο, όπως εφέτος, σπάνια τον Μάιο. Για μας τους Ορθόδοξους Χριστιανούς μεγαλύτερη γιορτή της Χριστιανοσύνης είναι το Πάσχα με κορυφαίες τη Μεγάλη Παρασκευή και την Ανάσταση.

Μεγάλη Παρασκευή

Την Μεγάλη Παρασκευή οι καμπάνες του Αϊ-Νικόλα στους Καλαρρύτες ηχούν πένθημα απ' τα χαράματα. Στο πένθος της ημέρας συχνά συμμετέχει κι ο ουρανός της Πίνδου με μαύρα

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ- 25η ΜΑΡΤΙΟΥ

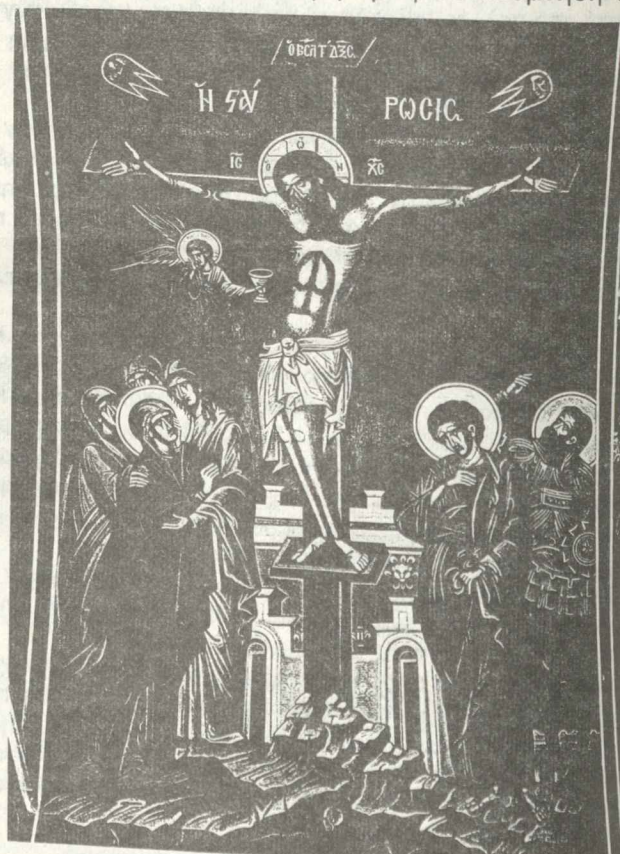
Μεγάλη γιορτή των Ελλήνων: α) Θρησκευτική, που ο Άγγελος Κυρίου ανάγγειλε στην Παναγία πως θα γεννήσει τον Χριστό μας, τον Σωτήρα του κόσμου και β) Εθνική γιατί σαν σήμερα στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ύψωσε το λάβαρο της λευτεριάς, τη σημαία της επανάστασης, κάτω από την Ωραία Πύλη, ευλόγησε τα παλληκάρια της κλεφτουριάς και ξεσηκώθηκε το δούλο Γένος μας κατά των Τούρκων. Η Μαρία, η Παναγία μας, διακρινόταν για την ευσεβεία της και τις αρετές της. Μια μέρα ο άγγελος Γαβριήλ παραστήθηκε μπροστά της και της λέει:

— Χαίρε, Κεχαριτωμένη Μαρία, ο Κύριος είναι μαζί σου... Η Μαρία παραγγέλει να μην δεν καταλαβαίνει τον χαίρετισμό.

— Ο Άγγελος κατάλαβε τη δέση της και της είπε: «Μη φοβάσαι, Μαρία. Ο Θεός σου στέλνει τη χάρη του. Σε διάλεξε, για να γενήσεις το Χριστό, που θα σώσει τον κόσμο από τις αμαρτίες». Η Μαρία τότε γονάτισε και είπε: «Ας γίνει το θέλημα του Θεού». Έτσι ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου είναι ημέρα σωτηρίας και λευτεριάς των ανθρώπων από την αμαρτία.

Την ίδια μέρα, την 25η Μαρτίου, διάλεξε ο Θεός για την κήρυξη της επανάστασης του 1821 στην Αγία Λαύρα από τον Παλαιών Πατρών Γερμανό. Εκεί μπροστά στους προκίτους, οπλαρχηγούς, αρματολούς και κλέφτες υψώθηκε το λάβαρο του αγώνα, ευλογήθηκε και δόθηκε ο όρκος «Ελευθερία ή θάνατος». Τα καριοφιλία θρόνισαν, φύσηξε άνεμος λευτεριάς και αξιοπρέπειας, χύθηκαν ποτάμια αίμα, απ' το ελάχιστο που είχε μείνει στα λιπόσαρκα σώματα των ψυχωμένων πολεμιστών και αγωνιστών του δούλου Γένους. Η 25η Μαρτίου είναι η γενέθλια ημέρα του Νέου Ελληνικού κράτους μετά από θάρρα δουλεία αιώνων από τους απολιτιστές Ανατολίτες. Έτσι η 25η Μαρτίου είναι ημέρα σωτηρίας και λευτεριάς του υπόδουλου Έθνους των Ελλήνων.

Διπλή γιορτή: Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (ανάσταση από την αμαρτία) και 25 Μαρτίου (ανάσταση του Γένους από την πιο σπυγνή δουλεία αιώνων). Και μετά ανατολή λευτεριάς και αξιοπρέπειας που για να κρατηθούν προϋποθέτουν: «αρετήν και τόλμην» κατά τον ποιητή Ανδρέα Κάλδο.

Η Σταύρωση (Δια χειρός μοναχής Ολυμπιάδας)

ΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ

Πέρ' από το Γολγοθά

Πέρ' απ' το Γολγοθά υγιείς ήλιος, θάμπος! Χωρίς φραγμούς, παραπετάσματα οριζόντων, της ζωής απλώνεται ο κάμπος. Μπορεί να πέσεις στην πορεία σου, μπορεί στην πώση να πληγώσεις το κορμί σου. Πόνο δομύ μπορεί να νιώσεις και να ματωθείς. Όμως ξανά θα σηκωθείς και δυο γερά φτερά θ' απλώσεις... Ω, της ανόδου προς το Φως η Ωρα γαλήνη θα γεμίσει την καρδιά σου κι αγάπης δώρα.

Περίπατος

Δέλι απαλό. Στ' αντικρινό βουνό ένα φωτάκι αναβοσβίνει. Πόση γαλήνη στην ψυχή μου: Φως!

Τα πρωταστέρια φάνηκαν —κόμποι δροσίδες— και λάμπουν σαν τα δάκρυα της καλωσύνης. Πουλιά αργοπορημένα πτερογυρίζουν βιαστικά στ' όραμα τούτου της απέραντης γαλήνης.

Και περπατώ, πατώ στο μαλακό χορτάρι μόνος. Τι μόνος; Ποτέ δεν είμαι μόνος, θέε μου: πάντα είσαι κοντά μου. Νιώθω την παρουσία Σου παντού, ζεις, κατοικείς μέσ' την καρδιά μου. Όπου στραφώ, αγάπης φως κι απέραντη γαλήνη αντικρύζω: στ' αλήθεια της γης του ονειρού, στην αρμονία του απείρου, σε κάθε μου παλμό, κάθε μου σκέψη. Γεμάτος ευτυχία δακρύζω.

Θε μου, Σ' ευχαριστώ. Σ' ευχαριστώ για την αγάπη που μου δίνεις. Σ' ευχαριστώ που άξιον μ' έκανες τον ιερό πόνο να νιώσω κι εγώ ο πόνο που μου χαρά. Σ' ευχαριστώ που τη χαρά και την αγάπη μου σε πόνους άλλους τώρα πια μπορώ να δώσω. Βράδυ απαλό, και στο βουνό ασάμνη το φωτάκι αναβοσβίνει. Κάταστροι τώρα λάμπουν οι ουρανοί μέσ' στην απέραντη γαλήνη.

Ναι, Κύριε

ΚΥΤΤΑΖΕ γύρω: πόσες ιδρώτων κι αιμάτων πηγές, πόσες πληγές, πόσα δάκρυα! Κι σκύο, παιδί μου: είν' αγός στεναγμών και ληγμών, ψιθύροι, γόοι μελλοθανάτων ψυχών, σ' ένα απέραντο καύμα μιας φλεγόμενης ερήμου...

Κλαίς; Είδα τον πόνο σου. Όλα τα έβρα, παιδί μου, όλα: τ' αγαθή, τη χλεύη, το ρατσισμό. Όμως μπορείς το λυγμό σου να κάνεις τραγούδι, να τον στείλεις εκεί σαν αρμονία, σαν μουσική; Μπορείς να σταλάξεις το δάκρυ σου στις πληγωμένες καρδιές, δάκρυ αγάπης;

Ναι, Κύριε, τώρα γνωρίζω τους θησαυρούς της καρδιάς μου. Μάταια πια δεν πονώ, δε δακρύζω. Τον παλμό μου τον στέλνω εκεί, το πυρό δάκρυ χαρίζω.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΟΛΕΤΣΗΣ «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ», Αθήνα 1948

Η Ανάσταση (Δια χειρός μοναχής Ολυμπιάδας)

πυκνά σύννεφα. Όλοι οι πιστοί Χριστιανοί νηστεύουν αυστηρά, αυτή τη μέρα τοσουκάκι δεν μπαίνει πάνω απ' τα πυροστόξυλα. Τα κορίτσια και οι νεαρές κοπέλες στολίζουν τον Επιτάφιο με όμορφα λουλούδια που μαζεύουν απ' τη φύση και τους ανθόκηπους του σπιτιού τους. Όταν τελειώσουν τραγουδούν τα πάθη του Χριστού: «Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα...». Το πρωί γίνεται η ακολουθία της Αποκαθήλωσης και μετά όλοι οι πιστοί μας. Μετά το τέλος της ακολουθίας οι γυναίκες και τα παιδιά περνούν κάτω από το κουβούκλιο του Επιταφίου «για το καλό».

Μόλις σουρουπώσει γίνεται η ακολουθία του Επιταφίου θρήνου. Ψέλνονται από παρέες τα εγκώμια του Χριστού μας: το «Αι Γενεαί αι πάσαι», το «η Ζωή εν τάφω» και το «Άξιον εστί». Αμέσως ύστερα αρχίζει η περιφορά του Επιταφίου. Μπροστά ο Σταυρός, τα εξαπτέρυγα, το κουβούκλιο με τον επιτάφιο, ο παπάς, οι πιστοί με αναμμένες λαμπάδες, μια πύρινη πορεία από τον Αγιο-Νικόλα - στο Σχολείο - στη βρύση του Μπούφου - στην Πλάκα - στην Πλατεία και καταλήγει πάλι στον Αϊ-Νικόλα. Ψέλνουν αποσπασματα από τα εγκώμια οι πιστοί και σε σταυροδρόμια και πλατείες σταματούν και ψάλλει ο ιερέας μια δέηση. Τι κατόνυξη, τι ανάταση ψυχής! Το θέαμα είναι υποβλητικό.

Η Ανάσταση

Πριν από τα μεσάνυχτα οι καμπάνες του Αϊ-Νικόλα, καμπάνες φερμένες απ' την Τεργέστη, ξυπνούν τους χωριανούς να πάνε στην εκκλησία. Όλοι φορούν τα γιορτινά τους και στα χέρια τους κρατούν άσπρες λαμπάδες, το χρώμα της χαράς. Μεσάνυχτα ο παπάς βγαίνει στην ώραία πύλη κρατώντας αναμμένη λαμπάδα με άγιο φως και ψέλνει: «Δεύτε λάβετε φως». Όλοι πασχίζουν, ποιος να πρωτανάψει τη λαμπάδα του με το άγιο φως της αναστάσεως της χαράς, του λυτρωμού. Οι πιστοί δίνουν μεταξύ τους το φιλί της αγάπης που δίδαξε ο Χριστός.

Όταν ο καιρός το επιτρέπει ο παπάς και οι ψαλτάδες βγαίνουν στην αυλή της εκκλησίας. Εκεί διαβάζει ο παπάς το Ευαγ-

ΤΟ ΑΡΝΙ ΤΗΣ ΣΟΥΒΛΑΣ

Πρωί - πρωί ο νοικοκύρης, η νοικοκυρά σηκώνονται για να ανάψουν φωτιά για το ψήσιμο του παχαλινού αρνιού. Όταν ο καιρός είναι καλός ο θελλιάς ψήνεται στην αυλή, όταν βρέχει ή ακόμη χιονίζει στην Πίνδο, τότε ψήνεται στη γάστρα.

Τις ηλιόλουστες ανοιξιάτικες ημέρες το ψήσιμο γίνεται στην αυλή. Ανάβουν φωτιά και μέχρι να πέσει λίγο, οι ξύλινες διχάλες, όπου στριφογυρίζει η σούβλα ή οι σούβλες, όταν ψήνονται περισσότερα αρνιά, ανάλογα με τα μέλη της φαμίλιας και τους φίλους που φιλοξενούν, είναι μακριά κάπως απ' τη φωτιά.

Η επιτυχία στο ψήσιμο του αρνιού προϋποθέτει δύο πράγματα: α) Καλό αλάτισμα, μαυροπίπερο και σκόρδα στα ψαχνά και β) Καλό ψήσιμο, δηλαδή στην αρχή το αρνί φέρονε γρήγορα γύρω μακριά απ' τη φωτιά και με το χρόνο ζυγώνουμε το αρνί, αφού τα ξύλα έχουν γίνει κάρβουνα.

Κοντά στο αρνί, που μοσχοβολάει ο τόπος απ' την τσίκα, ψήνεται και το κοκορέτσι. Τα παιδιά χαρούμενα συναγωνίζονται στο γύρισμα της ξύλινης σούβλας. Παντού χαρές και γέλια! Πολλές φορές οι στενοί συγγενείς ή ακόμη και γείτονες κάνουν παρέες και ψήνουν τ' αρνιά στο σπίτι, που διαθέτει ευρύχωρη αυλή.

Όταν το αρνί γίνει κάστανο, ο ανοιξιάτικος ήλιος ουρανοδρομεί έξοχαιστος και έρχεται το μεσημέρι. Οι γυναίκες στρώνουν τραπέζι. Οι άνδρες λιανίζουν με τέχνη το αρνί και οι κοπέλες σερβίρουν. Παντού βασιλεύει τάξη και νοικοκυριά. Στην κορυφή ο παππούς, η γιαγιά, ο πατέρας, η μητέρα, τα παιδιά. Οι φιλοξενούμενοι πάντοτε, όταν υπάρχουν, στην κορυφή, στην πρώτη θέση. Βλέπετε ο Ξένιος Ζευς ζει ακόμη εθμικά στην κοινωνική ζωή των Ελλήνων της Πίνδου.

Μετά το φαγητό, το κοκκινέλι και τη ρετσίνα, αρχίζει το τραγούδι. Παοχαλινά τραγούδια: «Σήμερα Χριστός Ανέστη», «Σε τούτην τάβλα πούεμαστε», «Χαριτωμένη συντροφιά», «Η βλαχούλα», «Της Μαλάμω», «Κάτω στα δασιά πλατάνια» κ.ά. γνήσια παραδοσιακά δημοτικά τραγούδια. Πραγματική ανάσταση, ψυχική ανάταση μέσα στις ευωδίες της άνοιξης και πηγαίας χαράς. Όταν το κέφι κορυφώνεται αρχίζει ο γνήσιος ελληνικός χορός. Χριστός Ανέστη!

Ο ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΗΣ

ΣΤΗΝ ΑΓ' ΑΝΑΣΤΑΣΑ

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Πέντε άνδρες είχαν κατέλθει εις το Πρωί, μίαν Κυριακήν του Ιουλίου του έτους 1875, και εκ των πέντε τούτων οι τρεις ήσαν αρχαιολόγοι με δίοπτρα¹. Αλλ' εκ των τριών, ο πρώτος απεφαινότο ότι το σωζόμενον εκεί ερείπιον ήτο ναός ειδωλολατρικός, ο δεύτερος ισχυριζέτο ότι ήτο χριστιανική εκκλησία, αν δεν ήτο βαλανεϊόν² ρωμαϊκόν, και ο τρίτος επέμενε ότι ήτο, το πολύ, αρχοντικόν μέγαρον, ήτοι πύργος βενετικός, επικαλούμενος υπέρ της γνώμης του και το όνομα Πρωί, όπερ έλεγε σχηματισθέν εκ του Πυργί, κατά μετάθεσιν γραμμάτων.

Του τελευταίου την γνώμην ησπάζετο³ απροκαλύπτως, μετέχων της εκδρομής, και ο δημοδιδάσκαλος του χωρίου, όστις είχαν ανεγνωρισμένην ειδικότητα εις την ετυμολογίαν, «το άί ντε είναι απ' το άγεδή, το αρή, κλητικόν επιφώνημα των γυναικών του τόπου, είναι απ' το άρίστη, το βρε είναι απ' το μαρέ (μαρέ - μβε - μπε) βρε». Κι εξέτόξευε κεραυνούς αγανακτήσεως κατ' εκείνων όιτινες ζητούσι τουρκικήν παραγωγήν δια τας λέξεις, ενώ είναι τόσον εύκολον, ν' ανευρίσκωμεν παντού ρίζαν ελληνικήν.

Ιδού πώς συνέβη το πράγμα. Ο δήμαρχος της πολιχνης, το δεύτερον του έτους εκλεχθείς, είχε φιλοτιμηθή να καλέσει εις εστίασιν, επάνω, εις τον Προφήτην Ηλίαν, τους τρεις αρχαιολόγους, μετ' αυτών δε καί τινας άλλους φίλους του. Η συνοδεία είχαν ανέλθει επί οναρίων, από της αυγής, τον μέγαν ανήφορον, εις εκατοντάδων τινών μέτρων ύψος, όστις εφαινότο εις τους αγαθούς νηοστάτας τόσον υψηλός, όσον και ο Κίσαβος.

Έφθασαν εις τον Άγιον Ηλίαν άμα τη ανατολή του ήλιου, και αφού εδροσοίσθησαν υπό την εξάισιον φυλλάδα των μεγαλοτρεπών πλατάνων, κ' έπιον ύδωρ εκ της αμφιλαφούς⁴ κρήνης, της προχεχούσης εις όλην την μαγευτικήν κοιλάδα τα διαυγή της νάματα⁵, οι μεν άλλοι εστρώθησαν υπό τας πλατάνους, και παρηκολούθουν με βλέμμα θαυπευτικόν το ολονέν ροδίζον αρνί εις την σούβλα, περιμένοντες όσον οπωρ ν' απολαύσωσιν ως προφαστήρια το ορεκτικόν κοκορέτσι, οι δε πέντε εκ της συνοδείας επέβησαν εκ νέου εις τα ονάριά του και διειδυήθησαν εις το Πρωί. Ανέβησαν εις το ψήλωμα του βουνού, εκείθεν εκατηφόρουν δεξιά, διέτρεξαν την θέσιν την καλουμένην «τ' Μανώλ' η σουφριά», και μετά πορείαν μιας ώρας έφθασαν εις το Πρωί. Εστράφησαν δυτικότερον προς τα αριστερά, οδεύοντες υπό σύ-

σκιον δρομίσκον υπό αδελφωμένας όρυς και πετέας, και τέλος έφθασαν εις το παλαιόν ερείπιον.

Ο συνοδότης των τριών αρχαιολόγων και του δημοδιδασκάλου, ο πέμπτος, νεανίας εικοσαετής, είχε, κατά το φαινόμενον, το αξιώτερον υποζύγιον υπέρ πάντας τους λοιπούς, υψηλόν όνον, εύρωστον, πλατυκόκαλον, και υποκοκκινίζοντα το αφρόν τρίχωμα. Και όμως, αντί να τρέχει πρώτος, ήρχε-

γει το κοκορέτσι, και είχαν πεί ανά δύο μαστίχας, και ήδη μετέβησαν εις το σπληνότερον (ήτο ενδεκάτη ώρα προ της μεσημβρίας), ο δε πέμπτος συνοδότης, μείνας πολύ οπίσω, δεν είχε φανή ακόμη. Παρήλθε δε μία ώρα, και είχαν στείλει τους δύο αγωγιάτας οπίσω, προς αναζήτησίν του, όταν αίφνης τον βλέπουνσι θριαμβευτικώς ελαύνοντα⁶ επί του όνου του, όστις έτρεχεν ως ατμαμάξα την φοράν ταύτην, και

το τελευταίος πάντων των συνοδουπόρων. Ο όνος εφαινότο αναισθητός εις όλους τους κτύπους όσους του έδιδεν εις τα νύτα ο αναβάτης, με την ράβδον του πρώτον, είτα με αυτό το σχοινίον του καπιστρίου. Εφαίνετο ότι δεν είχε φάγει καλά το χόρτον του ή το άχυρόν του, ή ότι ήτο αποφασισμένος να πεισμώνει εκ παντός τρόπου τον αναβάτην. Όσον ούτος εκτύπα, τόσον οκνότερος γίνετο εκείνος. Ενίοτε εδοκίμαζε να τον ερεθίσει εις την κοιλίαν δια των υποδημάτων του. Όλα εις μάτην. Και ήτο θαύμα πώς κατώρθωσε να μη χάνη από τους οφθαλμούς τους πολλά βήματα προπορευομένου αυτού τέσσαρας άνδρας, ων οι δύο είχαν ακολουθώντας και τους αγωγιάτας των. Ουτόι δ' έβλεπον αδιάφοροι την βάσανον του τελευταίου αναβάτου, όστις άλλως δεν κατέδεχτο να κράξει αυτούς εις βοήθειαν. Τέλος έφθασε και ούτος εις το μέρος, όπου ήτο το σωζόμενον ερείπιον.

Μετά την γενομένην επίσκεψιν και τας εικασίας⁶, ως εξέφεραν οι τρεις σοφοί περί του τι να ήτο και κατά ποίαν εποχήν να είχε κτισθή το ερείπιον, οικτείραντες⁷ και τους αρμοδίους διατί να μη διατάξωσι ν' ανασκαφή ο χώρος εκείνος, η μικρά συνοδεία εξεκίνησεν, επιστρέφουσα προς συνάντησιν των λοιπών μελών της εξοχικής εκδρομής. Αλλ' οι τρεις αρχαιολόγοι και ο δημοδιδάσκαλος είχαν φθάσει προ πολλού εις τον Άγιον Ηλίαν, και είχαν φά-

ερχόμενον όχι εκ δυσμών, απ' εκεί όπου τον περιέμεναν όλοι να εμφανισθή, αλλ' εξ ανατολών, από το αντίθετον μέρος, ως να ήρχετο δηλαδή από την πολιχνην.

Ουδέν απιθανώτερον της απλής αληθείας. Όλη η συνοδεία τότε δεν θα ήθελε να πεισθίσι το ο νέος εκείνος δεν το έκαμεν επίτηδες, δια να τους εκπλήξει. Και όμως ιδού τι είχε συμβή. Ο εύρωστος όνος, εννόησας, φαίνεται, την αδυναμίαν του αναβάτου, το είχε παρακάμει την φοράν ταύτην, αφού μάλιστα ήτο και ανήφορος εις την επιστροφήν. Δεν ήθελεν απολύτως να βαδίσει. Επλήγαμε με βαρδύτητα χελώνης. Οι τέσσαρες λόγιοι είχαν προπορευθή τόσον, ώστε ο πέμπτος συνοδότης τους έχασε, και δεν τους έβλεπε πλέον ούτε τους ήκουε. Πολύ δεν εβράδυνε να εννοήση ότι είχε χάσει τον δρόμον, και είχε στραφή, αυτός ή ο όνος του, ανατολικώτερον, προς βαθύ ρεῖμα, υγρόν, σπένδονον, οικρόν, αναμείσον δύο υψηλών κορυφών. Εκεί ανεγνώρισε το μέρος. «Ήτο το «Κρύθ Πηγάδι».

Βαρυθείς να κτυπά ανωφελώς τον όνον, με τους μηρούς αιμωδιώντες, επέξευσε⁸, και κρατών τα καπίστρι με την αριστεράν, το ραβδίον με την δεξιάν, εδοκίμασεν αν θα ηνάγκαζε τον όνον να βαδίσει ελαύνων όπισθεν. Εκεί, με το λεπτόν ραβδίον του, ρεμβός⁹, χωρίς να το σκεφθή, εκένθησε το ζώον υπό το σάγμα όπισθεν, εις τα νεφρά. Τότε δια μιας ο όνος έλαβε τοιούτον

απίστευτον δρόμον, ώστε ο νέος εξαφνίσθη, και ολίγον έλείψε να του φύγη το καπίστρι από την χείρα. Τότε λοιπόν εύρε «τον σφυγμόν» του οναρίου. Επέβη εκ νέου, και «πού σε σφάζ' πού σ' πο- νεί;» ήρχισε να κεντά, αλύπητα το ονάριον έτρεχεν ως βαποράκι. Αναγνωρίσας δε τον δρόμον, ο αναβάτης εστράφη δεξιά, και εντός ολίγων λεπτών, από του ανατολικού μέρους, έφθασε καλπάζων εις τον Προφήτην Ηλίαν έφθασε δε ακριβώς την στιγμήν καθ' ην ο Δημήτριος ο Μιχογιάννης περιτέχωνς λίαν ελιάνιζε το ψητό, κ' εστρώνετο υπό τα πελώρια δένδρα η από φτέρες και φυλλάδες πλατάνου ευώδης τράπεζα.

Αλλ' ο Δημήτριος ο Μιχογιάννης δεν ήξευρε μόνον να ψήνη εις την σούβλαν και να λιανίζει το σφαγτό ήξευρε να διηγείται και χρονικά τινα εκ του βίου των ποιμένων και των αιπόλων¹⁰ κατά το Πρωί, όπου εγγύς είχαν ανατραφή και αυτοί.

Ο Πάννης ο Κούτρης, υψηλός, τεσσαρακοντούτης, άτρεχος το πρόσωπον, αρχίζων ήδη να ρυτιδούται, όμοιος με γριά, είχε συλλάβει το έτος εκείνο (ήτοι προ δύο σχεδόν μηνών), δια το Πάσχα, τολμηρόν σχέδιον. Οι ποιμένες των Καλυβιών, ολόκληρον συνοικίαν αποτελούντες, εκκλινοιάζοντο εις τον Αϊ-Πάργη της Χ'στο-δουλίτσας, οι αιπόλοι των Καμπιών, της Μυδαλλιάς και του Κουρούπη, ελειτουργούντο εις τον Άγιον Χαράλαμπον. Οι όμοιοι βοσκοί της Κεχεράς, τ' Αϊ-Κωνσταντίνου, τ' Αϊ-Θανασιού, των Μπουστανιών και άλλων μερών, ήσαν σκόρπιοι «σαν τον λαγού τα τέκνα».

Ο Πάννης ο Κούτρης, όστις επεκαλείτο και «Γάννης η Γριά»,¹¹ εζήλευε πολύ τον δεύτερον εξάδελφόν του, Πάννην τον Λαδίαν, όστις έκαμεν τον επίτροπον εις τον Αϊ-Πάργη της Χ'στο-δουλίτσας, και εις όλα τα εξακλήσια όπου ετελούντο πανηγύρεις, αρπάζων από τα μανουάλια τα συνημμένα εις ογκώδεις δέσμες ημίκανστα κηρία, πατών αυτά με τα σπαρούχια του δια να τα σβύση, κάτω εις τας πλάκας του εδάφους του ναού, προφασίζόμενος ότι ήτο φόβος της λαμπριάς, αν τα άφηνε ν' αποκαώσι. Ο ίδιος προσέτινε κ' έκτακτον δίσκον, περιερχόμενος τας τάξεις των πανηγυριστών, συλλέγων εράνους «για να φτιαστούν οι εκκλησιές». «Ήταν τάχα, Θεός να μας σχωρήσει, και παστροικά τα χέρια του;»

Όλα ταύτα εκίνουν την αντιζηλίαν του Κούτρη. Από την καθαράν εβδομάδα του είχαν έλθει η ιδέα, και καθ' όλην την τεσσαρακοστήν την

επώαζεν¹². Εμελέτα αποσπάσει από το εκκλησίον σμα του Αγ. Χαράλαμπον τον Γιώργη τον Τρυγολό, με την φαμίλια του, τους Μιχαλογιανναίους, πατέρα και υιόν, και τους Μαυροδημαίους, τέσσαρας αδελφούς με τας γυναίκας, και τα τέκνα των, όπως τους σύρη προ το Πρωί, εις το κατάμερο το ιδιόν του, κ' εκεί με των υπάρχοντων τριών τεσσάρων άλλων αιπόλων να καλέσωσιν ιερέα, όπου εορτάσωσι κατ' ιδίαν το Πάσχα.

Όσον δυνατός και αν ήτο εις την ετυμολογίαν ο διδοσκαλός, περί ου εμνήσθημεν αρχή, εν πράγμα παραδόξως ελησμόνει, ότι το ερείπιον εκαλείτο υπό του λαού Αγία Αναστασία. Ανατολικόν ήτο το σωζόμενον τμήμα του τοίχου, καμπύλον προ τα έξω και φυσικά το έξω λάμβανέ τις ως χιβάδα του ιερού βήματος βυζαντινού ναού. Μόνον ότι ήτο ελίθων μεγάλων, όγκων μαρμάρου οθωνείων¹³ σχήματος, λευκών, ομαλώς ερωσμένους, και κατά τα άλλα ωμοιάζε με τα λίθινα των πελασγικών τειχών. Το τείχος τούτο, υψηλόν ως ανίστημα ανδρός, ίστατο όρθιον ακόμη. Άλλα λείψανα το κυρίον δεν εφαινότο, και δυσκόλως ηδυνάτο τις να κστή το σχήμα, το μέγεθος και τον προορισμόν της οκοδομής. Εν τοσούτω εκαλείτο Αγία Αναστασία.

Έσθθεν του μικρού τέχους δεν εφαινότο θυσιαστήριον. Δεν υπήρχεν ίχνος επιχρίσματος ή τοιχογραφίας άλλο γινώρισμα. Αλλ' ενταθέν, ίσως, προ οκτώ ή δέκα αιώνων, ν' ανεπέμετο εις τον θρόνον του χριστιανικού Θεού ο καπνός του θυμιάματος, και ίσως να προσεφερότο επί βασιού μη σωζόμενου η λογική και άχραντος θυσιή κατά την τάξιν Μελχισεδέ, όστις ιερείς αν του Θεού Υψίστου «εξηγήμεν άι τους και οίνον», ως λέγει Γραφή.

Αγία Αναστασία εκαλείτο. Ίσως το πάλι να ήτο νός της Κόρης της εξ Άδου της Εκάτης της φαρμοκίδος¹⁴, και η χριστιανική, η φησικολή φησικολή της θηνοσύνης ειδωλολατρίας, τα έβάπτισαν μετονομασάντες νός της φαρμοκαλότητος, κατ' αντίφρασιν¹⁵, ή της Ρωμίας, απλώς κατά σχήμα ετυμολογικήν. Και ο παπ' Αγγελής, ον είχε παρακαλέσει ο Πάννης ο Κούτρης να υπάγην να τους λειτουργήσιν την ημέραν του Πάσχα, ηγνόει εις ποτέραν¹⁶, και δόν ομονύμιον ήτο κατεργασμένος το πάλι ο ναός, διότι υπάρχουσι δύο Αγία Αναστασίαι, η Ρωμαία και η φαρμοκαλότης.

Αλλά μη βλέπων θυσιαστήριον ούτε κανδήλας ούτε εικόνας, και μη γνωρίζων υπαίθριον λειτουργίαν (τόλμα το οποίον θα τον εφαινότο ως απλή εις την ειδωλολατρείαν επάνοδος), εζήτησε δι' αφελούς σοφίσματος να πείση τους αξέστους αιπόλους, ότι το καλλίτερον θα ήτο να υπάγουν να λειτουργήσωσιν εις την Αγίαν Άνναν, μικρόν απέχουσιν. «Κι η Αγία Άννα, είπεν, είναι μισή Αγία Αναστασία». Αλλ' ο Πάννης ο Κούτρης, πονηρός σπανός, του απήτησεν ότι αυτοί «δεν ήθελαν να κάμουν μισή Αναστασί, αλλ' Αναστάσι ουσί».

Οι αιπόλοι εφρόνουν ότι η Αγία Αναστασία είναι αυτή η Ανάστασις. Και βεβαίως δεν ηδύναντο να είναι ευμαθέτεροι του γέροντος εκείνου ιερέως, όστις, ερωτηθείς προ χρόνων αν η Αγία Κυριακή ή η Μεταμόρφωσις είναι η μεγαλειότερη, απήντησεν αδιαστάτως ότι «η Αγία Κυριακή είναι μεγαλειότερη, διότι εορτάζεται καθ' εβδομάδα, ενώ η Μεταμόρφωσις μόνον μάστιγας φοράν τον χρόνον είναι». Και μήπως πλείστοι ακόμη και σήμερα δεν νομίζουν ότι ο περίκλυτος¹⁷ ναός της του Θεού Σοφίας είναι εις τιμήν της μεγαλομάρτυρος Αγίας της ΙΖ' Σεπτεμβρίου;

Ο Πάννης η γριά δεν ήθελε μόνον να εορτάσει με τους συννομείς του χωριάτην Αναστάσιον, εις το κατάμερόν του, αλλ' επεθύμει και να τε-

λεστή η Ανάστασις αυτή όχι εις άλλην εκκλησίαν, Αλλ' ωρισμένως εις την Αγ' Αναστασίαν. Αφού το πάλι ήτο εκκλησία, αφού ο χώρος ήτο καθιερωμένος εις λατρείαν Χριστού, διατί τάχα να μη λειτουργήται; Μάτην ο παπ' Αγγελής εξάδευεν όλην την ολίγην μάθησίν του και την έμφυτον λογικήν του δια να τον πείση ότι εζήτηε παρόλογα. Ο αιπόλος έμεινε αμετάπειτος.

Πώς θα λειτουργήσιν, βλοημένοι, σε ξεσκέπαστο μέρος; του έλεγεν ο ιερεύς. Είδες ποτέ σου λειτουργία αποκατ' απ' αστέρας; — Και μή γαρ εις¹⁸ η Ανάστασις δεν ψάλλεται παντού στο ξεσκέπαστο; αντίλεγε ο βοσκός έχων, ως πούμε, εκκλησιές καλοχτισμένες, με πλάκες και με κεραμίδια, και βγαίνουν, κατά λαβες, απ' την εκκλησία όξω για να κάμουν Αναστασί; κ' ημείς που δεν έχουμε εκκλησία, ως πούμε, δεν μπορούμε, κατάλαβε, να κάμωμε Αναστασί; ε' ένα ξεσκέπαστο μέρος, που ήταν μια φορά κι έναν καιρό, κατά πως λένε, εκκλησία;

Ο ιερεύς τον εκόιταξεν εν αμηχανία προς στιγμήν, είτα το βλέμμα του εφωτίσθη, και να του ήλθεν ιδέα, και είπε: — Κάμουν Ανάστασι όξω απ' τις εκκλησιές, ναί, μα λειτουργία;... πως θα λειτουργήσωμε;

Απάντως μια μαμάρα, που ήταν μια τ' αϊ-δήμα¹⁹, ως πούμε.

Ο Πάννης η γριά δεν ήθελε μόνον να εορτάσει με τους συννομείς του χωριάτην Αναστάσιον, εις το κατάμερόν του, αλλ' επεθύμει και να τε-

λεστή η Ανάστασις αυτή όχι εις άλλην εκκλησίαν, Αλλ' ωρισμένως εις την Αγ' Αναστασίαν. Αφού το πάλι ήτο εκκλησία, αφού ο χώρος ήτο καθιερωμένος εις λατρείαν Χριστού, διατί τάχα να μη λειτουργήται; Μάτην ο παπ' Αγγελής εξάδευεν όλην την ολίγην μάθησίν του και την έμφυτον λογικήν του δια να τον πείση ότι εζήτηε παρόλογα. Ο αιπόλος έμεινε αμετάπειτος.

Πώς θα λειτουργήσιν, βλοημένοι, σε ξεσκέπαστο μέρος; του έλεγεν ο ιερεύς. Είδες ποτέ σου λειτουργία αποκατ' απ' αστέρας; — Και μή γαρ εις¹⁸ η Ανάστασις δεν ψάλλεται παντού στο ξεσκέπαστο; αντίλεγε ο βοσκός έχων, ως πούμε, εκκλησιές καλοχτισμένες, με πλάκες και με κεραμίδια, και βγαίνουν, κατά λαβες, απ' την εκκλησία όξω για να κάμουν Αναστασί; κ' ημείς που δεν έχουμε εκκλησία, ως πούμε, δεν μπορούμε, κατάλαβε, να κάμωμε Αναστασί; ε' ένα ξεσκέπαστο μέρος, που ήταν μια φορά κι έναν καιρό, κατά πως λένε, εκκλησία;

Ο ιερεύς τον εκόιταξεν εν αμηχανία προς στιγμήν, είτα το βλέμμα του εφωτίσθη, και να του ήλθεν ιδέα, και είπε: — Κάμουν Ανάστασι όξω απ' τις εκκλησιές, ναί, μα λειτουργία;... πως θα λειτουργήσωμε;

Απάντως μια μαμάρα, που ήταν μια τ' αϊ-δήμα¹⁹, ως πούμε.

Ο Πάννης η γριά δεν ήθελε μόνον να εορτάσει με τους συννομείς του χωριάτην Αναστάσιον, εις το κατάμερόν του, αλλ' επεθύμει και να τε-

λεστή η Ανάστασις αυτή όχι εις άλλην εκκλησίαν, Αλλ' ωρισμένως εις την Αγ' Αναστασίαν. Αφού το πάλι ήτο εκκλησία, αφού ο χώρος ήτο καθιερωμένος εις λατρείαν Χριστού, διατί τάχα να μη λειτουργήται; Μάτην ο παπ' Αγγελής εξάδευεν όλην την ολίγην μάθησίν του και την έμφυτον λογικήν του δια να τον πείση ότι εζήτηε παρόλογα. Ο αιπόλος έμεινε αμετάπειτος.

Πώς θα λειτουργήσιν, βλοημένοι, σε ξεσκέπαστο μέρος; του έλεγεν ο ιερεύς. Είδες ποτέ σου λειτουργία αποκατ' απ' αστέρας; — Και μή γαρ εις¹⁸ η Ανάστασις δεν ψάλλεται παντού στο ξεσκέπαστο; αντίλεγε ο βοσκός έχων, ως πούμε, εκκλησιές καλοχτισμένες, με πλάκες και με κεραμίδια, και βγαίνουν, κατά λαβες, απ' την εκκλησία όξω για να κάμουν Αναστασί; κ' ημείς που δεν έχουμε εκκλησία, ως πούμε, δεν μπορούμε, κατάλαβε, να κάμωμε Αναστασί; ε' ένα ξεσκέπαστο μέρος, που ήταν μια φορά κι έναν καιρό, κατά πως λένε, εκκλησία;

Ο ιερεύς τον εκόιταξεν εν αμηχανία προς στιγμήν, είτα το βλέμμα του εφωτίσθη, και να του ήλθεν ιδέα, και είπε: — Κάμουν Ανάστασι όξω απ' τις εκκλησιές, ναί, μα λειτουργία;... πως θα λειτουργήσωμε;

Απάντως μια μαμάρα, που ήταν μια τ' αϊ-δήμα¹⁹, ως πούμε.

Ο Πάννης η γριά δεν ήθελε μόνον να εορτάσει με τους συννομείς του χωριάτην Αναστάσιον, εις το κατάμερόν του, αλλ' επεθύμει και να τε-

λεστή η Ανάστασις αυτή όχι εις άλλην εκκλησίαν, Αλλ' ωρισμένως εις την Αγ' Αναστασίαν. Αφού το πάλι ήτο εκκλησία, αφού ο χώρος ήτο καθιερωμένος εις λατρείαν Χριστού, διατί τάχα να μη λειτουργήται; Μάτην ο παπ' Αγγελής εξάδευεν όλην την ολίγην μάθησίν του και την έμφυτον λογικήν του δια να τον πείση ότι εζήτηε παρόλογα. Ο αιπόλος έμεινε αμετάπειτος.

Πώς θα λειτουργήσιν, βλοημένοι, σε ξεσκέπαστο μέρος; του έλεγεν ο ιερεύς. Είδες ποτέ σου λειτουργία αποκατ' απ' αστέρας; — Και μή γαρ εις¹⁸ η Ανάστασις δεν ψάλλεται παντού στο ξεσκέπαστο; αντίλεγε ο βοσκός έχων, ως πούμε, εκκλησιές καλοχτισμένες, με πλάκες και με κεραμίδια, και βγαίνουν, κατά λαβες, απ' την εκκλησία όξω για να κάμουν Αναστασί; κ' ημείς που δεν έχουμε εκκλησία, ως πούμε, δεν μπορούμε, κατάλαβε, να κάμωμε Αναστασί; ε' ένα ξεσκέπαστο μέρος, που ήταν μια φορά κι έναν καιρό, κατά πως λένε, εκκλησία;

Ο ιερεύς τον εκόιταξεν εν αμηχανία προς στιγμήν, είτα το βλέμμα του εφωτίσθη, και να του ήλθεν ιδέα, και είπε: — Κάμουν Ανάστασι όξω απ' τις εκκλησιές, ναί, μα λειτουργία;... πως θα λειτουργήσωμε;

Απάντως μια μαμάρα, που ήταν μια τ' αϊ-δήμα¹⁹, ως πούμε.

Ο Πάννης η γριά δεν ήθελε μόνον να εορτάσει με τους συννομείς του χωριάτην Αναστάσιον, εις το κατάμερόν του, αλλ' επεθύμει και να τε-

λεστή η Ανάστασις αυτή όχι εις άλλην εκκλησίαν, Αλλ' ωρισμένως εις την Αγ' Αναστασίαν. Αφού το πάλι ήτο εκκλησία, αφού ο χώρος ήτο καθιερωμένος εις λατρείαν Χριστού, διατί τάχα να μη λειτουργήται; Μάτην ο παπ' Αγγελής εξάδευεν όλην την ολίγην μάθησίν του και την έμφυτον λογικήν του δια να τον πείση ότι εζήτηε παρόλογα. Ο αιπόλος έμεινε αμετάπειτος.

Πώς θα λειτουργήσιν, βλοημένοι, σε ξεσκέπαστο μέρος; του έλεγεν ο ιερεύς. Είδες ποτέ σου λειτουργία αποκατ' απ' αστέρας; — Και μή γαρ εις¹⁸ η Ανάστασις δεν ψάλλεται παντού στο ξεσκέπαστο; αντίλεγε ο βοσκός έχων, ως πούμε, εκκλησιές καλοχτισμένες, με πλάκες και με κεραμίδια, και βγαίνουν, κατά λαβες, απ' την εκκλησία όξω για να κάμουν Αναστασί; κ' ημείς που δεν έχουμε εκκλησία, ως πούμε, δεν μπορούμε, κατάλαβε, να κάμωμε Αναστασί; ε' ένα ξεσκέπαστο μέρος, που ήταν μια φορά κι έναν καιρό, κατά πως λένε, εκκλησία;

Ο ιερεύς τον εκόιταξεν εν αμηχανία προς στιγμήν, είτα το βλέμμα του εφωτίσθη, και να του ήλθεν ιδέα, και είπε: — Κάμουν Ανάστασι όξω απ' τις εκκλησιές, ναί, μα λειτουργία;... πως θα λειτουργήσωμε;

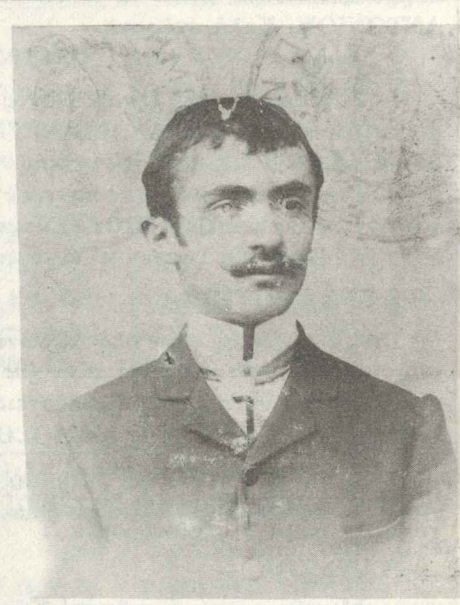
Απάντως μια μαμάρα, που ήταν μια τ' αϊ-δήμα¹⁹, ως πούμε.

Ο Πάννης η γριά δεν ήθελε μόνον να εορτάσει με τους συννομείς του χωριάτην Αναστάσιον, εις το κατάμερόν του, αλλ' επεθύμει και να τε-

Καλαρρύτες 1924. Από αριστερά: 1) Αναστασία Μουσαφίρη - Μαντζαβίνη 2) Βασιλική Μουσαφίρη 3) Αμαλία Ζαρίμπα - Μπελάλη 4) Ευδοξία Ζαρίμπα - Ταφέκη 5) Ευανθία Πετρ. Μουσαφίρη (νύφη στους Καλαρρύτες, από Δέλβινο) 6) Σπυριδούλα Σακαβίτη - Σκάρλου 7) Βαγγελίτσα Γκοργκόλη - Σιάμου 8) Καλλιόπη Ζαρίμπα - Καρα 9) Ευανθία Σακαβίτη.

Φωτογραφία Βασ. Μουσαφίρη (πατέρα του γνωστού Μουσικοσυνθέτη Τάκη Μουσαφίρη) Αρχείο Σπ. Π. Μπελάλη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

ΠΑΥΛΟΣ Δ. ΜΠΕΛΑΛΗΣ (1903). Από τη φοιτητική του ταυτότητα (Ιατρική Πανεπιστημίου Αθηνών). Η σφραγισμένη φωτογραφία είναι επικολημένη σε χαρτόνι διαστάσεων 7,5 X 10 cm και στο πίσω μέρος του είναι τυπωμένα:

ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΑΡ. ΜΗΤΡ. 27591

ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΟΥ

Μπελάλη Δημ. Παύλου

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

(υπογραφή) (υπογραφή)

Η ταυτότητα βρίσκεται σε πανόδε-

τη θήκη που γράφει:

ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ματογυάλια.
2. Λουτρό.
3. Παραδεχόταν.
4. Πελώριος, υπερμεγέθους.
5. Πηγή νεράν.
6. Υποθέσεις, συμπεράσματα.
7. Λυπήθηκαν.
8. Να ποχωρή.
9. Με τα πόδια μουδιασμένα εξακαλλίκευε.
10. Περιττανόμενος, περιστερομένος.
11. Πόδοσκός.
12. Κούτρης (ήτοι κέσφος = κεφαλή) καλείται παρ' ημών το αβάπτιστον άρσεν. Κοσσού δε το ήλιον. Δράκος και Δρακούλα, καλούνται τα βαπτισμένα βρέφη, κατόπιν δυσχερούς τινος ή επιφόβου και αντιπαθείς νόσου, όσον σπασιών, επιληψίας κλπ. λαμβάνοντα την προσήγορίαν ταύτην ως αλεξητήριον και φυλακτικόν κατά πάσης βασκανίας. Εν τω κειμένω ο Κούτρης = σπά- νός.
13. Στριφογυρονοσε μέσα του, μπρ.
14. Κόρη.
15. Μικρού λινού πανιού, μικρός οδόντης.
16. Της μάγισσας Εκάτης, αρχαία θεότης, η Σελήνη.
17. Σχήμα λόγου, η λέξη παίρνει σημασία παρομοια ή αντιθετή.
18. Γιοιά.
19. Ξοκουστός, ονομαστός.
20. Μήπως.
21. Άγιο - βήμα.
22. Μολυνθή.
23. Χωρίς δόντια.
24. Περιπαίζαν, περιγελοούσαν.

(Συνέχεια στο επόμενο φύλλο).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Τον Μάρτη στον Τύρναβο αρραβωνιάστηκαν τα Καλαρρυτιώτικα ΒΑΣ. Θ. ΑΡΑΕΤΟΣ και ΤΟΥΛΑ Β. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. Καλά στέφανα.

ΓΑΜΟΙ

— Το Πάσχα στον Τύρναβο παντρεύτηκαν τα Καλαρρυτιώτικα ΘΕΟΔ. ΑΛ. ΜΠΑΡΓΙΑΝΝΗΣ και ΚΑΣ. ΑΠ. ΣΑΚΑΒΙΤΣΗ. Να ζήσουν και να ευτυχίσουν.

— Στο Γυρτώνι Λάρισας παντρεύτηκαν οι συγχωριανοί μας ΑΘΑΝ. ΑΝΤ. ΠΟΓΙΑΣ και ΑΓΓΕΛΙΚΗ Μ. ΚΟΥΤΑΡΕΛΑ. Να ζήσουν μ' ευτυχία και χαρά.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Στις 9 Μαρτίου στην οδό Λωδώνης 21 στα Γιάννενα, παρουσία πολλών συμπολιτών και φίλων έγιναν τα εγκαίνια του υπερσύγχρονου οδοντιατρείου της συγχωριανής μας ΑΝΝΑΣ ΠΙΕΤ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

Στην άριστη νέα επιστήμη με τον καλωσύνατο και αξιοπρεπή χαρακτήρα και το χαμογελαστό πρόσωπο ευχόμαστε λαμπρή σταδιοδρομία.

ΘΑΝΑΤΟΙ

— Μια πραγματικά σεβαστή Κυρία χάθηκε στα τέλη Μαρτίου, η ΓΕΩΡΓΙΑ Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ. Αν και η καταγωγή της ήταν από τις ελατοσκαπόμενες πλαγιές του Χελμού, αγάπησε τη χωριό του άνδρα της, του αειμνήστου Δημητρίου Κωνσταντίνου, σαν δικό της χωριό. Οι συγγενείς, οι έγγονοι, το μεράκι του άνδρα της για τους Καλαρύτες έγιναν και δικές της και μετά το θάνατό του. Από τους πιο γενναίους και τακτικούς υποστηρικτές της εφημερίδας μας μέχρι τις τελευταίες της ώρες δεν έπαψε να νοιάζεται για τους Καλαρύτες. Πολλοί Καλαρρυτιώτες της Αθήνας την αποχαιρέτησαν στην τελευταία της κατοικία.

— Στα μέσα του Μάρτη μας άφησε για πάντα ο ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΟΛΑΣ. Ήταν απ' αυτή την εξανιδευμένη πόστα των Καλαρρυτιωτών που πάνω απ' όλα έβαζε τον πατριωτισμό, τους Καλαρύτες.

Κέρδισε με την ειλικρίνεια του, την πραότητα του, την καλωσύνη του και την εργατικότητα του την απεριόριστη εκτίμηση των συγχωριανών του. Τώρα πλέον ζούσε για να χαίρεται τη ζωή στους Καλαρύτες, τα παιδιά του και τα εγγόνια του.

— Με την ανατολή της άνοιξης, έδυσε κι έφυγε για πάντα ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΤΣΟΛΗΣ. Ο μάστιγας - Μήτσος, λεβεντόγερος στη μορφή, στην ψυχή και στη ζωή ήταν από τα τελευταία στηρίγματα των Καλαρρυτιωτών. Η μεγάλη του ικανοποίηση ήταν να αναπνέει τον καθαρό αέρα των Καλαρρυτιωτών μέχρι την τελευταία του πνοή. Τάφηκε στη γη που τον γέννησε, τον μεγάλωσε, τον ανέδειξε, τον τίμησε, στους Καλαρύτες.

— Στη Φωκαίδα, λίγες μέρες πριν το Πάσχα, χάθηκε η ΠΙΝΑ ΕΥΑΓΓ. ΚΟΥΤΑΡΕΛΑ. Άξια και αξιοσέβαστη Καλαρρυτιώτισσα, αγωνίστηκε με τιμιότητα και απερίσπαστη στη δύσκολη ζωή του ξωμάχου. Κατάφερε, παρ' όλες τις αναποδιές της μοίρας, να σταθεί όρθια, αδούρητη και περήφανη και να χαίρεται στα γεράματά της τα παιδιά της με τις οικογένειές τους.

Στους οικείους όλων των παραπάνω συγχωριανών μας εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια.

«ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

— *

εκδότης: ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ»

ΛΑΜΠΟΒΙΤΣΑΝ 3 * ΤΗΛ. 37.440 * ΓΙΑΝΝΙΝΑ

— *

Συντάσσεται από επιτροπή

Πληροφορίες - Επιμέλεια Εκδόσεως - Συνδρομές - Εμβλήματα:
κ. Θεόδωρος Μπαργιάννης
Τέρμα Στρ. Παπάγου - ΙΩΑΝΝΙΝΑ 454 45
τηλ. (0651) 25.561

— *

Τα έξοδα εκτύπωσης και διανομής της εφημερίδας, καλύπτονται από τις προαιρετικές εισφορές μελών και φίλων μας.

— *

Τυπογραφεία:
Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28 Οκτωβρίου 41 * ΤΗΛ. 20.544 * ΓΙΑΝΝΙΝΑ

ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΕΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤ. ΤΣΟΛΑΣ

Γράφει ο Ιωάννης Γ. Θεοχάρης, τ. Λυκειαρχηγός

Η αφοσίωση στην τέχνη, στη συνέπεια, στην ανθρωπιά, στην Ορθοδοξία, στην αξιοπρέπεια και τον πατριωτισμό των απλών ανθρώπων, που ο Θεός καλεί κοντά του, συνιστούν ζωντανό παράδειγμα για τους μεταγενεστέρους. Έτσι φωτίζεται η ζωή μας απ' την γόνιμη πορεία της ψυχής ενός δημιουργού. Μη νομισθεί ότι η κοινώς λεγόμενη συμπαινώση του λαού μας: «έζησε με ψηλά το κεφάλι» δηλαδή με αξιοπρέπεια και κοινή ανανέωση είναι λυμένο πρόβλημα. Κάθε άλλο.

Και στους απλούς ανθρώπους υπάρχει ο εσωτερικός αγώνας. Καθημερινά μάχονται σκληρά όχι μόνο για τον τίμιο επιούσιο, αλλά και την αξιοπρεπή ζωή στις κακοτοπιές της ζωής. Δεν συμβιβάζονται με το κακό, την ψευτιά, την κλοπή... Δεν ακολουθούν την οδό της φυγής απ' την αρετή, αλλά ζουν έντονα τις θείκες εντολές της Ορθοδοξίας μας, που άκουσαν στο σπίτι, στην εκκλησία και στο δημοτικό σχολείο, σε στοιχειώδη σχήματα και ζωτανέμενα δημιουργικά με πίστη στη ζωή τους.

Στα παραπάνω πλαίσια κινήθηκε η ζωή του αειμνήστου Ευαγγέλου Αποστ. Τσολά. Αλλά ως παρακολουθήσουμε το βίο του «εν ολίγοις».

Γεννήθηκε στο κεφαλοχώρι της Πίνδου μας το έτος 1909. Γονείς του ο Απόστολος Τσολάς και η Ελένη Τσολά, το γένος Κόγια. Τα αδέρφια του με χρονολογική σειρά γεννήσεως, είναι τρία: η ενάρετη και σεμνή Αντιγόνη, ο ακούραστος Γεώργιος, μετά ήρθε αυτός στον κόσμο και τέλος ο Βασίλειος, μόνος απ' όλους που ζει σήμερα στον Τύρναβο Θεσσαλίας.

Το 1919 πόνεσε από το θάνατο της σεβαστής του μητέρας Ελένης και το 1922 από τον χαμό του πατέρα του Αποστόλου.

Το επάγγελμα του ξυλουργού το έμαθε κοντά στο θείο του Ιωάννη Τσολά (αδελφό του πατέρα του) στο αρχοντοχώρι μας Καλαρύτες.

Μετά το θάνατο του θείου του, το 1927 κατέβηκε στην Αργα, όπου τον πήρε ο Νικόλαος Καρέλης, γαμπρός του Ιωάννη Τσολά, και εργάστηκε στο ξυλουργείο του Θεοχάρη Σκληρονίτη. Ήταν οι εποχές που η έμπρακτη Χριστιανική αγάπη δεν ήταν λόγια, αλλά πράξη ζωής. Εκεί έμεινε εργαζόμενος τρία χρόνια και απόκτησε γνώσεις, τεχνική και πείρα ξυλουργού.

Από την Αργα πήγε στην Πρέβεζα. Έχοντας στέρεα

εμπιστοσύνη στις τεχνικές δυνατότητες του ανέλαβε μόνος του, ως μάστορας μαραγκός, τις ξυλουργικές εργασίες του σπιτιού του συμπαινώτη μας Ιωάννη Στούλιου. Αυτού εργάστηκε γόνιμα ένα περίπου χρόνο.

Μετά κατέβηκε στο Ξηρόμορο (Κατούνα) μαζί με τον αδελφό του Βασίλη και δούλεψαν εκεί μέχρι το 1932. Τη χρονιά αυτή παρουσιάστηκε στο στρατό να υπηρετήσει την Πατρίδα. Υπηρετήσε ένα χρόνο στην Αθήνα στο πρότυπο τάγμα Ευζώνων, ως μάγειρας.

Το 1933 επέστρεψε στο χωριό και συνέχισε το επάγγελμα του έμπειρου ξυλουργού σε διάφορα σπίτια, ένα από τα οποία ήταν και το πατρικό μου. Εκεί, μαθητής εγώ του Δημοτικού Σχολείου με πλήθος αρίστων μαθητών καύχημα διαπρεπών δασκάλων, ευσεβών υερόων, νοικοκυραίων γονέων, καλλιέργησα τα πρώτα βήματα της εμπειρίας να πλησιάσω τον ψυχισμό των συνανθρώπων και του αυτού μου.

Διατηρώ ζωηρές εντυπώσεις από το χαρακτήρα του μάστιγας Βαγγέλη Τσολά. Στην ώρα του ήταν πάντοτε στη δουλειά, ακόμη και αδιάθετος από γρίπη κλπ. Δεν τον ενδιέφερε τόσο το μεροκάματο, όσο η ποιότητα της δουλειάς. Ό,τι έβγαине από τα χέρια του μιλούσε. Παρά που ζούσε απ' το μεροκάματο, ήταν αρχοντάθρωπος.

Όταν τον ζητούσαμε για μικροεπισκευές έτρεχε αμέσως και ποτέ δεν καταδεχόταν να πάρει δεκάρα. Μα γιατί; τον ρωτούσαμε. Κι η απάντηση ήρθε, σταθερή και τελεσιδική: «Στο Θεοχαράϊκο έργα ψυμί». Εννοούσε ότι δούλεψε καιρό στο σπίτι μας και κέρδισε χρήματα και η μικροεπισκευή ήταν έκφραση ευγνωμοσύνης!

Το 1940 έλαβε μέρος με πολλά άλλα παλληκάρια του χωριού μας στον ένδοξο Ελληνοϊταλικό πόλεμο, τις σύγχρονες Θερμοπύλες. Νυμφεύτηκε την ενάρετη και καλονοικοκυρά Καλλιόπη θυγατέρα του

Δημητρίου Κρανιώτη, άρστη οικογένεια του χωριού μας! Μαζί της έφερε στο κόσμο τα παιδιά: Ελένη, Αναστασία, που πέθαναν τον Κωνσταντίνο, αβάνι στο θήλυ που πέθανε, το Απόστολο και τον Ιωάννη. Ο Κωνσταντίνος είναι σήμερα καίριο πόστο στην ιεραρχία και τα δυο άλλα αδέρφια, Απόστολος και Γιάννης ακολουθήσαν επάγγελμα του αειμνήστου πατέρα τους, που εξασκούσε πάθος και μεράκι στο Ιωάννινα.

Το 1960 κατέβηκε οικογενειακώς ο μακάριος Βαγγέλης στα Ιωάννινα και μια δεκαετία εργάστηκε στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, όπου άφησε στις μοναδικές κατασκευές της, τη μεγάλη εμπειρία της παραδοσιακής Ηπειρωτικής Τέχνης του. Αυτό ήταν το κύκνειο άσμα του Ευαγγέλου Τσολά, στην περιοχή της τέχνης του ως αρχιμάστορα.

Ο μεγάλος του καμιάς ήταν οι Καλαρύτες, ένας πρωϊνός καφές στο μπαλκόνι με κρύο νερό από το Μπούφο, χαρές με τα εγγόνια, τα στραγαλιανά της σκαμνιάς, και μετά ένα γλυκό βύσινο. Κουβέντα με τη σεμνή και ενάρετη γυναίκα του Καλλιόπη. Μετά ή ώρα για τα καφενεία της πλατείας, στη δροσιά κάτω από τα θεότατα πλατάνια. Την Κυριακή, κάθε Κυριακή και γιορτή, στον Αϊ-Νικόλα στο ίδιο πάντοτε στασίδι προσευχόταν και χαίροταν την ψυχική ανάταξη στο Θεό. Γνήσιος Χριστιανός. Χρόνια διέτελλε επιτροπός του Ιερού ναού του Αγίου Νικολάου.

Τεχνίτης άριστος, άνθρωπος ευλόγητος, οικογενειάρχης υποδειγματικός, μια ζωή με ιδιαιτερότητα και ψυχική αρχοντιά. Ο βίος του αποτελεί παράδειγμα ζωντανό απ' μόχθο, από θυσίες για τη οικογένειά του, από ανάδειξη λαμπρών παιδιών από εργατικότητα, τιμιότητα, αναγνώριση κοινωνικών γενικά υψηλές ανθρωπίνες

ώρες. Η ανάμνησή του θα μας μείνει παντοεινής. Άφησε το μάταιο κόσμο στις 13-3-1991 στα Ιωάννινα σε ηλικία 82 ετών. Τέφθηκε στην Περιβλεπτο για να αντανάτσει τα περήφανα χιλιετηριώδη βουνά της Πίνδου μας και στο αρχοντοχώρι μας Καλαρύτες, που λάτρευε.

Αυτές οι λίγες γραμμές, ας είναι μάστιγας-Βαγγέλη, λίγα μανουσάκια των Καλαρρυτιωτών στο ναυό τάφο σου. ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

ΛΑΔΙ
ΣΤΟ
ΛΥΧΝΑΡΙ

Οι πρόσφατοι κρίκοι της αλυσίδας αγάπης και τα καινούργια φτερά για τον Σύνδεσμό μας και την εφημερίδα μας είναι:

ΓΙΑ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Για την αποπεράτωση του Πνευματικού Κέντρου του Σύνδεσμού μας οι τελευταίες ενισχύσεις είναι:

— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) η συγχωριανή μας κ. Αγγαία Ιωάν. Φασούλα που διαμένει στα Γιάννενα, στη μνήμη του συζύγου της.

— Τέσσερες χιλιάδες (4.000 δρχ.) η συγχωριανή μας κ. Νίνα Χατζιαγάπου που διαμένει στα Γιάννινα, στη μνήμη της αδελφής της Νούλας Βαζάκα - Δογορίτη και των γονέων των.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «Καλαρρυτιώτικα Νέα»

— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) οι συγχωριανοί μας κ.κ. Αφοί Μαρέτη που διαμένουν στην Παράμυθα.

— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Νικόλαος Μπαργιάννης που διαμένει στην Ελασσόνα.

— Τέσσερες χιλιάδες (4.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Σπύρος Μτελλάλης που διαμένει στη Λάρισα.

— Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) η συγχωριανή μας κ. Νίνα Χατζιαγάπου που διαμένει στα Γιάννινα.

— Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Απόστολος Ζώγος που διαμένει στην Αθήνα.

— Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) η συγχωριανή μας κ. Ρίτα Ζώγους -

Αβραμώτη που διαμένει στην Αθήνα.

— Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Τάσος Αβραμώτης που διαμένει στην Αθήνα.

— Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Σπύρος Αβραμώτης που διαμένει στην Αθήνα.

— Δύο χιλιάδες (2.000 δρχ.) η Ηπειρώτισσα ποιήτρια και συγγραφέας κ. Χρυσάνθη Ζιτσαία που διαμένει στη Θεσ/νίκη.

— Δύο χιλιάδες (2.000 δρχ.) η συγγραφέας κ. Δήμητρα Πρόκου που διαμένει στην Αθήνα.

— Χίλιες (1.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Δημήτριος Κακούρης που διαμένει στην Ηγουμενίτσα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

Για την αναστήλωση του θρησκευτικού και πολιτιστικού μνημείου της εκκλησίας Αγ. Τριάδας Καλαρρυτιών:

— Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.) ο Σύλλογος Καλαρρυτινών Αττικής στη μνήμη της Γεωργίας Δ. Κωνσταντίνου.

— Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.) η οικογένεια Αμαλίας Κ. Βογιάρου που διαμένει στην Αθήνα, στη μνήμη της Γεωργίας Δ. Κωνσταντίνου.

— Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) η συγχωριανή μας κ. Νίνα Χατζιαγάπου που διαμένει στα Γιάννινα στη μνήμη της αδελφής της Νούλας Βαζάκα - Δογορίτη και των γονέων των.

Τα «Κ.Ν.» και ο Σύνδεσμός μας ευχαριστούν θερμά όλους.

Ενισχύσατε
την αποπεράτωση
του ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΜΑΣ
ΚΕΝΤΡΟΥ

Κοινοτικές εκλογές

ΩΡΑ ΕΥΘΥΝΗΣ

Προσέγγιση της αλήθειας

Η τραγική κατάσταση στην οποία βρίσκεται σήμερα το ιστορικό πολιτιστικό στο χθες χωριό των Καλαρρυτιωτών είναι γνωστή.

Μόνιμο θέμα συζητήσεων των απανταχού Καλαρρυτιωτών είναι: «Γιατί;» «Τι φταίει;» «Τι πρέπει να γίνει; Όχι με ηχηρές κουβέντες, αλλά με έργα!».

Πρόχειρη και πολύ ακουσμένη απάντηση από πολλούς είναι: «Φταίει η αδιαφορία του Κράτους και ο Δρόμος».

Μα είναι και αυτά, αλλά μόνον αυτά; Μακάρι να ήταν τόσο απλά τα πράγματα. Μακάρι με τη διάνοιξη του δρόμου —που αν το θελήσουμε εμείς οι Καλαρρυτιώτες και πραγματικά το κνηγίσουμε μπορεί να ολοκληρωθεί μέσα στο χρόνο— να λυνόταν ως δια μαγεαία όλα τα προβλήματα. Μακάρι ο δρόμος από μόνος του να επανέφερε τη ζωή στους Καλαρρυτιώτες. Για να γίνει αυτό έπρεπε να έχουν γίνει και πολλά άλλα και ακόμη να γίνουν από δω και πέρα πολλά περισσότερα έργα αναπτυξιακά για να κρατηθεί ο κόσμος στον τόπο μας, στην Πίνδο.

Κυρίως στον τομέα της υποδομής των Καλαρρυτιωτών και της οικονομικής των ανάπτυξης δυστυχώς μέχρι σήμερα όχι απλώς έχουμε σημειώσει ασυνχώρητες παραλείψεις, αλλά απόλυτη απουσία, σχεδόν ανυπαρξία.

Υπάρχει ατομική ευθύνη για τον κάθε Καλαρρυτιώτη, συλλογική υποχρέωση για τους συγχωριανούς, αλλά απόλυτη απουσία, σχεδόν ανυπαρξία.

Υπάρχει ατομική ευθύνη για τον κάθε Καλαρρυτιώτη, συλλογική υποχρέωση για τους συγχωριανούς, αλλά απόλυτη απουσία, σχεδόν ανυπαρξία.

Υπάρχει ατομική ευθύνη για τον κάθε Καλαρρυτιώτη, συλλογική υποχρέωση για τους συγχωριανούς, αλλά απόλυτη απουσία, σχεδόν ανυπαρξία.

Υπάρχει ατομική ευθύνη για τον κάθε Καλαρρυτιώτη, συλλογική υποχρέωση για τους συγχωριανούς, αλλά απόλυτη απουσία, σχεδόν ανυπαρξία.

Υπάρχει ατομική ευθύνη για τον κάθε Καλαρρυτιώτη, συλλογική υποχρέωση για τους συγχωριανούς, αλλά απόλυτη απουσία, σχεδόν ανυπαρξία.

Υπάρχει ατομική ευθύνη για τον κάθε Καλαρρυτιώτη, συλλογική υποχρέωση για τους συγχωριανούς, αλλά απόλυτη απουσία, σχεδόν ανυπαρξία.

Υπάρχει ατομική ευθύνη για τον κάθε Καλαρρυτιώτη, συλλογική υποχρέωση για τους συγχωριανούς, αλλά απόλυτη απουσία, σχεδόν ανυπαρξία.

Υπάρχει ατομική ευθύνη για τον κάθε Καλαρρυτιώτη, συλλογική υποχρέωση για τους συγχωριανούς, αλλά απόλυτη απουσία, σχεδόν ανυπαρξία.

συντριπτική πλειοψηφία των Καλαρρυτιωτών είναι η απaráδεκτη ανεπάρκεια των Κοινοτικών αρχών τουλάχιστον τα 25 τελευταία χρόνια. Άφησαν να χαθούν μοναδικές ευκαιρίες και σε ουσιαστικά θέματα ανάπτυξης και επιβίωσης των Καλαρρυτιωτών ή τα

όλα αυτά κι άλλα ακόμη λογικό θα ήταν να αποτρέψουν αρκετούς εξέφρονες, υπεύθυνους ακόμη και φιλόδοξους ανθρώπους ν' αναλάβουν τη διοίκηση της κοινότητας με συνέπεια αυτή να περιπέσει στον πρώτο τυχόντα.

Κι όμως εδώ είναι το

Γράφει ο Θεόδωρος Κ. Μπαργιάννης

αντιμετώπισαν με ο φ θ α λ μ ο φ α ν ή προχειρότητα ή αδιαφορία.

Ό,τι αξιόλογο έγινε στους Καλαρύτες αυτά τα χρόνια έγινε ή από το προσωπικό ενδιαφέρον, π.χ. δρόμος από Θεσσαλία (κ. Σ. Σόλτας) ή από τους Συλλόγους, π.χ. προβολή, μικρά έργα κ.α. ή από το Φορέα, π.χ. μεσο-μακροπρόθεσμος σχεδιασμός ανάπτυξης και με απουσία ουσιαστικής Κοινοτικής αρχής. Αυτό δεν είναι μύθος, αλλά ολέθρια πραγματικότητα.

Οι Καλαρύτες χρονο με το χρόνο σβήνουν και τα προβλήματά τους συνεχώς πολλαπλασιάζονται. Δρόμος δεν υπάρχει, τηλεφωνο μόνιμα κομμένο, σπύρα κατάρουν, βρύσες στερεύουν, γεφύρια γκρεμίζονται και δεν κτίζονται, γκαλντερίκια γίνονται αδιάβαστα, θέματα κατοικιών σκουπιδοτόποι, πιστώσεις για έργα στο χωριό ανύπαρκτες, ιεροί και ιστορικοί χώροι ερημώνουν, οι μόνιμοι κάτοικοι συνεχώς φεύγουν, το σχολείο και η αστυνομία από καιρό έκλεισαν, τα μαγαζιά κλείνουν το ένα μετά το άλλο, η παραδοσιακή ομορφιά βάρβαρα ταμειοποιείται(!!), ενδιαφέρον παρατηρείται μόνο με λόγια, με συζητήσεις στα καφενεία για να περνάει η ώρα και στις... εκλογές!!

Η χιονοστιβάδα αυτή των προβλημάτων, η δύσκολα ορατή στον ορίζοντα, λύση τους, η πενιχρή αποζημίωση των κοινοτικών αρχών, η αυστηρή και μερικές φορές άδικη για ανθρώπους χωρίς προσόντα κριτική που ασκείται,

Σημειώνεται ότι, κατά σύμπτωση, αυτά τα χρόνια αρχίζουν πλοίες παροχές της ΕΟΚ «δια μέσου» της Κοινότητας προς τους κτηνοτρόφους των ορεινών κυρίως χωριών και αρχίζουν επίσης να εφαρμόζονται οι διατάξεις για απ' ευθείας ανάθεση κοινοτικών έργων από το Κοινό. Συμβούλιο.

Τον ερχόμενο Ιούλιο, οι Καλαρύτες ετοιμάζονται να εκλέξουν τους νέους Κοινοτικούς αρχόντες. Από τις πρώτες κινήσεις δυστυχώς διαφαίνεται ότι και πάλι δε θα ξεφύγουν από τα λαθεμένα κριτήρια και την «πεπατημένη» των προηγούμενων χρόνων.

Αναγνωρίζεται απ' όλους το γεγονός ότι τα προβλήματα του χωριού μας θα μπορούσαν να βρουν λύση μόνον από μια Κοινοτική αρχή πυγμής, κύρους, αξιόλογων

Συνέχεια στη σελ. 10

ΩΡΑ ΕΥΘΥΝΗΣ

Συνέχεια από τη σελ. 9

ανθρώπων κοινής αποδοχής των «απανταχού» Καλαρρυτιωτών. Καθολικής εμπιστοσύνης και αναγνώρισης. Μόνον ένα τέτοιο Κοινοτικό Συμβούλιο με τόση ευρύτητα βάσεως στηρίζεως έχει πιθανότητες να σταματήσει το κατρακύλισμα απ' τον αφανισμό.

Κι όμως γίνονται συζητήσεις και καταρτίζονται πάλι 3—4 συνδυασμοί!

Ο κάθε αγνός Καλαρρυτιώτης ρωτάει: ΓΙΑΤΙ τόση σπουδή, τόσοι ζήλος, τόση προσέλευση;

Έγιναν προσπάθειες —μερικές απ' αυτές θεατρικές, ντόρος να γίνε-
ται— για «να τα βρουν» ώστε να συγκροτηθεί ο άξιος ΕΝΑΣ και μόνο συν-
δυασμός στον οποίο να ενταχθούν όλοι οι «εχέφρονες» δηλαδή οι ικανοί του
χωριού μας και όπου θα τους δοθεί η δυνατότητα ν' αποδείξουν όλοι τους
τις καλές τους προθέσεις, τα μεγάλα τους όνειρα κι έτσι να δουν κι οι Κα-
λαρρυτίτες καλύτερες μέρες.

Όμως παρ' όλο που όλοι θέλουν να σώσουν τους Καλαρρυτίτες τελικά «δεν
τα βρήκαν». Αφήνουν οι εγωισμοί και... πολλά άλλα.; Τους χωρίζουν μόνο δη-
θεν φιλοδοξίες, αισθήματα φιλαρχίας, φιλαυτίας, ατομικισμού ή και τυχόν προ-
σωπικά ορατά ή μη οφέλη που αποφέρει η προεδρική καρέκλα;

**Όσο συντομότερη, καθαρή και ξásτερη απάντηση έχουν οι Καλαρρυτιώτες
στο ερώτημα αυτό, τόσο πιο υπεύθυνη και προς τη σωτηρία των Καλαρρυτιωτών
θα είναι η ψήφος τους.**

Η επιβίωση των Καλαρρυτιωτών που θα 'ρθει από την αναβάθμιση της Κοι-
νοτικής αρχής δεν επιτυγχάνεται μόνο με την αλλαγή Προέδρου άλλου επαγ-
γέλματος ή μόνο με τις γραμματικές γνώσεις του Προέδρου ή μόνο με τις
τυχόν γνωριμίες (κομματικές ή υπηρεσιακές) του Προέδρου.

Φτάνει πια, δεν κάνουν όλοι για την Κοινοτική αρχή! Η αναπτυξιακή διάθεση
για το χωριό μας προϋποθέτει κοινοτική αρχή «με κότσια» όπως σωστά λέει
ο λαός μας, όχι ανύπαρκτους προέδρους και κοινοτικά συμβούλια.

Βασικό στοιχείο των δημόσιων ανδρών είναι το ηθικό τους ανάστημα, η
πνευματική τους οντότητα και η ακεραιότητα του χαρακτήρα τους. Η πείρα,
το πάθος και το δίκαιο στα κοινά, η κοινωνική προσφορά τους, η πίστη στις
ηθικές αξίες, η ευθυκρισία, η αξιοπιστία τους, η μύηση στον τρόπο λειτουργίας
του Κράτους, η καθαρότητα των ενεργειών τους και προπαντός
η εκτίμηση και η αποδοχή τους από το κοινωνικό σύνολο που
καλούνται να υπηρετήσουν.

Είναι πασιδηλό ότι αν υπάρχουν έστω και λίγες ελπίδες επι-
βίωσης των Καλαρρυτιωτών αυτές μπορούν να υλοποιηθούν μόνο
από μια άξια, πράγματι ικανή κοινοτική αρχή με βούληση, γνώση,
πυγμή και κυρίως αποδεκτή απ' όλους τους Καλαρρυτιώτες για-
τί θα της είναι απαραίτητη η συμπαράσταση και η βοήθεια απ'
αυτούς αν θέλει να πετύχει.

Αυτή την κρίσιμη εποχή οι Καλαρρυτίτες, τώρα περισσότερο
από κάθε άλλη φορά, έχουν ανάγκη από Πρόεδρο που: α) θα
γνωρίζει και θα νοιαστεί επιτέλους για τα τεράστια προβλήματα
τους, β) θα θέσει τον εαυτό του 24 ώρες το 24ωρο για τους
Καλαρρυτίτες και όχι για να χρησιμοποιεί την καρέκλα του Προ-
έδρου ατομικά και τον περίγυρό του, γ) να στηρίζεται σ' όλους
κι όχι σε κλίκες και σόια, δ) θα αντιλαμβάνεται την ουσία των
σοβαρών προβλημάτων, να μπορεί να τα παρουσιάζει στη Νο-
μαρχία, στα Υπουργεία και να διεκδικεί θαρραλέα από την Πο-
λιτεία την επίλυσή τους, ε) οδηγός και φωνή του θα είναι το
συνολικό συμφέρον των Καλαρρυτιωτών κι όχι η κομματική και
συμφεροντολογική εκτίμηση, στ) ν' αγωνιά και να μεριμνά για
την οικονομική ανάπτυξη του χωριού κι όχι μόνο για το μισθό,
τη σύνταξη του, τη διανομή των επιδοτήσεων και την ανάθεση
των έργων και ζ) να είναι συνεργάσιμος και καλωσσύνης μ'
όλους τους Καλαρρυτιώτες, να δέχεται την κριτική τους και
να έχει το θάρρος να απαντά με άνεση δημόσια και υπεύθυνα.
Να εξηγεί τις οποιεσδήποτε ενέργειές του κι όχι να λαμβάνει
την οποιαδήποτε, καλόπιστη ή και κακόπιστη, κριτική ως αφορ-
μή για να χωρίσει τους συγχωριανούς σε δικούς του και τους
«άλλους»...

**Η τύχη της υπάρξεως των Καλαρρυτιωτών έφτασε σε οριακό ση-
μείο!**

Δεν έχουμε πλέον την πολυτέλεια να εκλέγουμε Κοινοτική
αρχή με κομματικά κριτήρια ή με συγγενικές και προσωπικές συ-
μπάθειες ή με μικροπροσωπικές σκοπιμότητες (υποσχέσεις διο-
ρισμών, επιδοτήσεις, βολέματα κ.α.) ή με επαγγελματικά κριτήρια
(κτηνοτρόφος, επαγγελματίας, υπάλληλος, επιστήμονας κ.α.) ή
με κριτήρια τόπου διαμονής (Θεσσαλία, Γιάννενα, Αθήνα κ.α.).

Το μοναδικό κριτήριο **πρέπει** να είναι το ΣΥΜΦΕΡΟΝ και η
ΣΩΤΗΡΙΑ των Καλαρρυτιωτών που υπηρετείται από «όντως» ικα-
νό Κοινοτικό Συμβούλιο κι όχι από μαριονέτες.

Η τύχη και το μέλλον των Καλαρρυτιωτών είναι στα χέρια των
παιδιών τους σε προσωπικό και καθολικό επίπεδο.

Η ψήφος της 14 Ιουλίου 1991 είναι η ΩΡΑ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ.
Ο καθένας ας βάλει το χέρι στην καρδιά κι ας κάνει το χρέος
του.

ΔΟΞΑΣΤΙΚΟ ΣΤΟ ΑΓΑΛΜΑ
«ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ»

Σημαίνει η ώρα η μεστή.

—Πενήντα χρόνια—

Δε μετριέται η δόξα με το χρόνο.

Η λευθεριά ζυγιάζεται μ' αγώνες
στης λεβεντιάς τα μαρμαρένια αλώνια.
Και στης τιμής βαφτίζεται το φως.

Εκεί που αναμετρήθηκαν,

ανθέ της πέτρας, δρυ βασιλική.

Μάνα, Γυναίκα κι Αδερφή.

Αυγερινέ της Πίνδου.

Πενήντα χρόνια νίκης φλάμπουρο.

Όραμα του Σαράντα ανηφορίζεις.

Στης Σαλονίκης τώρα την καρδιά

—της Ρωμιοσύνης διαμαντόπετρα—

λάμπει η Μορφή σου.

Δεν είσαι Ηρώο Εσύ δεν είσαι μνήμη.

Είσαι παλμός ζωής, άσμα στοργής.

Τραγουδί αντρείωσύνης.

Κι όπως με τ' άρματα στην πλάτη

ανηφορίζεις κι όλο ανηφορίζεις

στη φωτεινή της ιστορίας πορεία,

Γυναίκα Εσύ της Πίνδου θρυλική,

σε χαιρετάει ο Αλέξανδρος

και σ' ευλογεί ο Μυροβλήτης.

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΙΤΣΑΙΑ

Στήθηκε από την «Ηπειρωτική Εστία» Θεσσαλονίκης για την επέ-
τειο των 50 χρόνων (1940—1990) σε χώρο κοντά στο Λευκό Πύργο.
Τα αποκαλυπτήρια έγιναν με επισημότητα στις 28 Ιανουαρίου 1991.

Μία κουβέντα

ΜΟΥΧΤΑΡΗΔΕΣ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

Καλή ώρα της μάνας μου, μούπε ξενογεννημένος Καλαρρυτιώτης. Όταν τη
στείλανε οι δικοί μου να ξεριζώσει το πατρογονικό μας σπίτι στους Καλαρρυτίτες,
αφού οι συνθήκες τους ανάγκασαν να το πουλήσουν, είχε την πρόνοια, την ευ-
αισθησία και την καλλιέργεια να συμμαζέψει, μαζί τα λιγοστά οικιακά σκεύη
που είχαν τελικά απομείνει και τούτα, δείχνοντάς μου δύο μισοξεσχισμένα βι-
βλία, ένα δευτεράκι και ένα πορτοφόλι. Ποιος ξέρει σε ποιον από τους προ-
γόνους μου ν' ανήκει τούτο το πορτοφόλι; αναρωτήθηκε. Κοίταξε τι χρυσάφι
βρήκα μέσα στο πορτοφόλι και μούδωσε ένα πακετάκι με κιτρινωμένα χαρ-
τάκια. Τ' άνοιξα. Τυπωμένα με τούρκικα γράμματα και σύμβολα ήταν μερικά
σημειωματάκια με ελληνική γραφή, τα υπόλοιπα.

— Ε! τι είναι τούτα και πού το είδες το χρυσάφι;

— Διάβασε.

— Τι να διαβάσω; σιγά μη ξέρω τούρκικα.

— Μωρ' άσ' τα τούρκικα για άλλους. Τα ελληνικά διάβασε εσύ.

Διάβασα πράγματι, με κάποια δυσκολία τις λιγόλογες ελληνικές σημειώσεις.
— Ήξερα το όνομα του προ-προπαππού μου, μου είπε, αλλά του προ-προ-
παππού μου το 'μαθα απ' αυτές τις σημειώσεις. Το σπουδαιότερο όμως
είναι ότι μαθαίνουμε ονόματα Μουχτάρηδων των Καλαρρυτιωτών που υπογράφουν
τις σημειώσεις.

— Να τ' αντιγράψω;

— Δε χρειάζεται, πάρα να τα φωτοτυπήσεις. Αλλά προσοχή, να μου τα
ξαναφέρεις.

Τι σκοπεύεις να κάνεις τούτο το χρυσάφι; τον ρώτησα, όταν του επέ-
στρεψα τις αποδείξεις πληρωμής των φόρων, γιατί τέτοιες ήταν τα χαρτάκια.

— Το χρέος μου θα πράξω, μου απάντησε. Όταν έρθει η ευλογημένη ώρα
ν' ανοίξει τις πόρτες του το Μουσείο Καλαρρυτιωτών, εκεί θα τα αποθέσω, εκεί
θα τα παραδώσω, στην αιωνιότητα, γιατί εκεί ανήκουν.

Μέχρι όμως να έρθει η ευλογημένη αυτή ώρα, αγαπητοί αναγνώστες, εγώ
σκεφτήκα να δημοσιεύσω τα ονόματα των μουχτάρηδων (προέδρων) των Κα-
λαρρυτιωτών:

10 Ιουνίου 1849 Δημήτριος Μ. Βούργαρης

17 Δεκεμβρίου 1858 Βασίλης Κούρας;

20 Οκτωβρίου 1864 Γεώργιος Σακαβίτης

18 Οκτωβρίου 1866 Γεώργιος Σακαβίτης

13 Ιουλίου 1867 Γεώργιος Σακαβίτης

8 Οκτωβρίου 1867 Γεώργιος Κοτσιάτης

10 Οκτωβρίου 1871 Κώστας Ν. Παράσχης

7 Οκτωβρίου 1872 Γεώργιος Καλαμπάκος.

Ξέρω πως όσοι έχουν τα ίδια επώνυμα με τους μουχτάρηδες θα ψάξουν να
βρουν το βαθμό συγγένειας μ' αυτούς αλλά και άλλες πληροφορίες για τα πρό-
σωπά τους. Όσα μάθουν ας τα πουν και σε μας, γιατί θα χρειαστούν για το
γράμμα της Ιστορίας του τόπου μας.

Τι ήταν τα βιβλία, το δευτερί και τα υπόλοιπα χαρτάκια;

Ε! αυτά θα τα ψάξουμε μια άλλη φορά.

Ο Κουβεντιαστής

Θ. Κ. Μ.

(Ποιος είμαι; Τι σημασία έχει τ' όνομά μου. Πώς μου κόλλησαν τούτο το
παρεπώνυμο; Αυτό είναι μια άλλη ιστορία που μπορεί να σας την πω κάποτε).